

Viděno pod úhlem samosprávy

(výběr článků z let 2008 – 2016)

© autor: Mgr. Jindřich Fajt

Geneze zločinů proti socialistické Jugoslávii a jejím občanům

O levicových tendencích v českém trampingu

Poselství nejstarší islandské společnosti

Mistr Jan Hus stále živý pro přítomnost i budoucnost

Karel Marx o České republice

Ohlédnutí za československou federací

Bilance českého válečného utrpení

Přemyslovci a přemýšliví Češi, aneb Vzestupy a pády přemýšlení

Geneze zločinů proti socialistické Jugoslávii a jejím občanům

Každý národ má právo na své sebeurčení, a to až do úplné samostatnosti a odtržení od státu vícenárodnostního. Je-li základem takového osamostatňování skutečně vlastenecké hnutí, pak bývá vše v pořádku, neboť takové hnutí především brání práva svého národa, aniž by ovšem omezovalo práva národů jiných. Přeroste-li však vlastenectví v nacionalismus a stane-li se základem národního sebeurčení hnutí nacionalistické, je zpravidla zle, neboť nacionalismus prosazuje svůj národ na úkor práv národů ostatních. K tomuto jevu bohužel došlo i na území bývalé Federativní socialistické republiky Jugoslávie. Velmi dobře, tudíž přesně, přehledně, srozumitelně a objektivně je tento proces popsán ve vyjíměčné knize "Dějiny Chorvatska" autorů Jana Rychlíka a Milana Perenceviće, kterou v roce 2005 vydalo Nakladatelství Lidové noviny ve známé edici Dějiny států. Vyjíměčné proto, že doposud nic tak podrobného a objevného o chorvatské historii nebylo v České republice napsáno. Na 576 stranách textu jsou popsány dějiny Chorvatska od nejstarších dob až do roku 2005. Nechybí ani speciální kapitoly o kulturním vývoji, o historii české a slovenské menšiny v Chorvatsku a chorvatské menšiny na Moravě i o historii vzájemných česko-chorvatských styků. Přes tento úctyhodný rozsah však v knize zbylo nemálo místa popisující historii Chorvatska v rámci socialistické Jugoslávie i v době osamostatnění (1990 - 2005) a mnoho sond do jugoslávské, srbské a bosenské problematiky (téměř 200 stran). Pisatel těchto řádků se proto rozhodl seznámit čtenáře Haló novin alespoň s nejdůležitějšími údaji souvisejícími s rozpadem socialistické Jugoslávie a na jejich pozadí i s jejich pomocí pojmenovat zločiny, ke kterým v letech 1982 - 1995 na území bývalé Jugoslávie došlo. Těm čtenářům, pro které by mohly být následující informace příliš stručné a nedostatečné, vřele doporučuje přečíst si celou knihu.

Zločin první a základní: nacionalismus vyvolaný antikomunismem a egoismem

Na stranách 354 - 355 autoři knihy Dějiny Chorvatska uvádějí důležité údaje o vzniku,

resp. novém oživení nacionalistických hnutí v Jugoslávii v 80. letech minulého století:

"Zároveň s odklonem od ideje Jugoslávie jako federace jižních Slovanů byly hledány i jiné modely. V případě Srbska se jimi stávala hesla »Velkého Srbska«, návratu k tradičním hodnotám a rehabilitace četnického hnutí (toho četnického hnutí, které se v boji za obnovu Srby ovládané utilitární a královské Jugoslávie neštítalo jak zločinů na chorvatském obyvatelstvu a Titových partyzánech, tak i spolupráce proti nim s německými a italskými okupanty a v roce 1944 dokonce i s ustašovci - pozn. J. F.). »Antibyrokratická revoluce« se vyznačovala velkými lidovými shromážděními a velkosrbskou rétorikou. Brzy se objevil i »chorvatský faktor«, to když univerzitní profesor Vasilije Krešić vystoupil na stránkách tisku s tezí, že genocida Srbů v NDH (Nezavisne države Hrvatske, neboli ustašovském tzv. Nezávislém chorvatském státě - pozn. J. F.) nebyla jen důsledkem perverzní ustašovské politiky, ale měla svou genezi, která sahá až do 16. a 17. století, kdy se Srbové začali v Chorvatsku a Slavonii usazovat. Tak povstal mýtus o »genocidnosti« chorvatského národa. Srbská publicistika také znovu otevřela otázku počtu Srbů, kteří za války zahynuli v Jasenovci (ustašovském koncentračním táboře - pozn. J. F.). Genocida Srbů patří nepochybně k velkým zločinům ustašovského režimu, nicméně čísla, která se objevovala v osmdesátých letech v bělehradském tisku, byla mimo jakoukoliv realitu. Tak například generál Velimir Terzić se už v roce 1983 v jednom interview vyjádřil, že v Jasenovci zahynul milion Srbů (podle objektivizovaných údajů z knihy "Dějiny Chorvatska" se obětí ustašovského režimu a německých a italských okupantů na chorvatském území mělo stát kolem 330 000 Srbů, 108 000 Chorvatů, 28 000 Židů a 15 000 Rómů - pozn. J. F.)."

Vina nacionalistů ze Srbska za rozpad Jugoslávie je tedy jednoznačná. Přispěli k němu oživením monarchistické a buržoazní myšlenky Velkého Srbska, tedy Srbska v hranicích zahrnujících všechna území, na kterých žijí Srbové - bez ohledu na jiné jihoslovanské národy, které by se tak staly ve Velkém Srbsku neplnoprávními národnostmi. Zaseli tak vítr, který přerostl v bouři. Tato bouře vymazala z mapy Federativní socialistickou republiku Jugoslávii, v níž měli Srbové pro svou početní převahu mezi obyvatelstvem, na úřadech i v armádě velmi dobré, mnohdy výsadní postavení. Tu Jugoslávii, kde měli Srbové podle ústavy postavení státotvorného národa nejen v Srbsku, ale i v Chorvatsku, v němž tvořili čtvrtinu obyvatelstva. Souběžně s nacionalismem srbským se ovšem aktivizoval i nacionalismus chorvatský, silně zabarvený antikomunisticky (opět citace ze strany 355):

"V Chorvatsku se opoziční platforma (myšleno proti socialistické Jugoslávii - pozn. J. F.) v osmdesátých letech zformovala především z někdejších aktivistů z doby chorvatského jara (v mnohém podobného pražskému jaru, též z roku 1968 - pozn. J. F.), jako byli Marko Veselica, Dražen Budiša, Vlado Gotovac, Dobroslav Paraga, Franjo Tuđman a další. Disidentské hnutí bylo v Jugoslávii celkově slabé a až do poloviny osmdesátých let vůbec nesneslo srovnání například s opozicí v Polsku či Maďarsku, avšak důležitější bylo jeho důsledné rozdělení podle národnostních kritérií. Ani v Chorvatsku tomu nebylo jinak a přečanští Srbové (Srbové žijící v Chorvatsku - pozn. J. F.), pro které myšlenka samostatného Chorvatska nebyla přitažlivá, se opozičních aktivit nezúčastňovali. Aktivisté opozice na jedné straně požadovali zavedení demokracie, ale současně vystupovali i s nacionálními hesly o svrchovanosti a suverenitě a kritizovali neplnoprávné postavení Chorvatska a Chorvatů v Jugoslávii. Jejich stížnosti byly někdy opodstatněné, jindy nikoliv, chorvatská veřejnost však na ně každopádně dobře slyšela."

Jak je zřejmé z tohoto úryvku, dalšími viníky rozpadu socialistické Jugoslávie jsou nacionalisté chorvatští. Ne zvolili cestu prosazování vlasteneckého programu v rámci socialismu a posilování členského postavení Chorvatska ve federaci, ale staronovou antikomunistickou cestu nacionalistické opozice proti všemu socialistickému a srbskému. Vybudili tím proti sobě srbský nacionalismus ve vlastní zemi - nacionalismus Srbů v Krajině - a přispěli tak k násilnému odtržení této části svazové republiky od Chorvatska. V knize Jana

Rychlíka a Milana Perenceviće se o tom píše na str. 355 - 356 toto: "Ve stejné době se začali aktivizovat i prečanští Srbové, ovšem v opačném duchu. Ožila mezi nimi velkosrbská myšlenka (čili nikoliv o Srbsku v národních hranicích, ale zahrnující i všechna nesrbská území, kde žijí Srbové - pozn. J. F.). Na počátku června 1989 se uskutečnilo shromáždění krajinských Srbů (čili Srbů žijících v Chorvatsku v pohraniční oblasti zvané Krajina - pozn. J. F.) v obci Kosovo (nejde o Kosovo, kde se v roce 1389 uskutečnila známá bitva s Turky - pozn. Jan Rychlík), jehož účastníci vyvolávali heslo: »Zde je Srbsko«."

Jak je z předcházejících ukávek z knihy Dějiny Chorvatska patrné, rozpad Jugoslávie začal prakticky 2 - 3 roky po smrti Josipa Broze-Tita (zemřel 4. 5. 1980), a to nejen pod vlasteneckými hesly jednotlivých národů o národním sebeurčení, ale především pod vlivem nacionalistických hesel a manipulací, oživujících a zveličujících dávné křivdy a předsudky. Svou vinu na tom nenesou jen antikomunistická opozice, ale také antikomunismem a nacionalismem ovlivnění komunističtí funkcionáři, o čemž je v knize Dějiny Chorvatska pojednáno na str. 354: "V roce 1986 se předsedou federální vlády stal bosenský Chorvat Branko Mikulić. Za jeho vlády došlo k ukončení přirozené generační výměny a nástupu nových elit. Ideologie beztrždní společnosti a socialismu nebyla již přitažlivá nejen pro mladou generaci, ale ani pro stranické představitele. (...) Straničtí představitelé jednotlivých republik začali sami využívat nacionalistické rétoriky v mocenském boji mezi sebou. Mnozí z nich již nepočítali ani s trváním komunistického režimu, ani s další existencí Jugoslávie. Jako první se uvedenou cestou vydal předseda Svazu komunistů Slovinska Milan Kučan, v Chorvatsku zvolil v roce 1989 podobný kurs Ivica Račan. Velmi nebezpečný byl v tomto směru vývoj v Srbsku. Zde byl v únoru 1986 zvolen předsedou Svazu komunistů Srbska dosavadní šéf bělehradské stranické organizace Slobodan Milošević, který odstavil nacionálně umírněného Ivana Stamboliće."

Jak je tedy zřejmé ze všech předcházejících citací, u zrodu nacionalismu stál antikomunismus, čili nenávisť vůči komunistické teorii i praxi. Nejen v případě Jugoslávie se na jeho šíření podíleli nejen ti, kterým byla idea socialismu a komunismu vždy bytostně cizí, ale i ti z funkcionářů a členů Svazu komunistů Jugoslávie, pro které přestala být měřítkem národnostních, sociálních i morálních hodnot, a to pod vidinou zachování či prosazení vlastní moci a výhod. Tudíž ani antikomunismus se v Jugoslávii neobjevil zčista jasna. Jak je zřejmé, vyrostl jak z egoismu vůdců (lhostejno, zda z řad opozice či funkcionářů Svazu komunistů Jugoslávie), ženoucích se na vlně antikomunismu a nacionalismu za vlastními sobeckými zájmy, tak i z egoismu "těch dole", toužících po lepším uplatnění na úkor jiných. Z individualistických egoismů pak bylo pro nacionalistickou propagandu poměrně snadné vymodelovat skupinová sobectví. To když se začalo spekulovat o tom, který národ doplácí na ten druhý: kupř. jak mnoho museli Srbové obětovat ze svého národního potenciálu ve prospěch společné jugoslávské myšlenky, nebo jak bohatí Slovinci či Chorvaté (podnikající v námořním obchodu a přímořské turistice) nemohli pod "srbským jhem" bohatnout ještě více, jak nemohli zahraniční gasarbeitři doma dostatečně zúročit (zkapitalizovat) svá devizová konta a pod. A o tom to je! Vášně nevědomých i příliš vědomých, podvádějících i podvedených mohly konečně vzplát naplno!

Zločin druhý: falzifikace dějin a morálních hodnot

Nacionalismus by nikdy nemohl mít tak závažné důsledky, kdyby se neopíral o předsudky, jednostranné a neobjektivní ožívování starých křivd, mýty, polopravdy i zjevné lži a kdyby pod falešnými důvody lidem nevnucoval záměny morálních hodnot. Jakkoliv se každý z jugoslávských národů (resp. nacionalistů v jejich řadách) provinil překrucováním vlastních dějin i dějin společného soužití, počáteční a snad také nejhorší "práci" na tomto poli demagogie vykonali nacionalisté chorvatští.

V knize Dějiny Chorvatska je na str. 366 uvedeno, že "v krátké době byly v Záhřebu a dalších městech urychleně odstraněny všechny symboly připomínající socialismus a přátelství mezi národy Jugoslávie. Zmizely názvy ulic pojmenované podle hrdinů národně osvobozenického boje, různých srbských velikánů či postav spojených s mezinárodním komunistickým hnutím. (...) Bouři nevole mezi částí obyvatelstva naproti tomu vyvolalo přejmenování »Náměstí obětí fašismu« na »Náměstí chorvatských hrdinů«. Skuteční demokraté se oprávněně obávali, že jde o první pokus relativizovat oběti ustašovského režimu a pak tento režim rehabilitovat. Sám Tudjman (účastník národně osvobozenického boje, generál jugoslávské armády a prezident Chorvatska v letech 1990 - 1999 - pozn. J. F.) přilil oleje do ohně, když veřejně prohlásil, že »nezávislý chorvatský stát nebyl jen výtvar kolaborantů a fašistický zločin, ale i výraz tužeb chorvatského národa po svém vlastním státě«. Počátkem roku 1990 se také do Chorvatska vrátila řada ustašovských emigrantů, kteří zde začali šířit »pravdu« o NDH. Publikace vydávané těmito kruhy zastíraly zločinecký charakter ustašovského režimu, jeho zločiny se snažily vydávat za obranné akce proti četníkům a komunistům, se kterými v rozporu se skutečností ztotožňovaly celý odboj vůbec. Tudjman sám vystoupil s myšlenkou usmíření všech Chorvatů: někdejší partyzáni a ustašovci, respektive jejich děti a vnuci, si měli podat ruce a budovat nový chorvatský stát. Takové usmíření ovšem bylo těžko myslitelné v situaci, kdy někteří ustašovci veřejně označovali bývalé odbojáře za zločince, kteří za války bojovali proti »vlastnímu« státu." (Je namístě, že přívlak "vlastnímu" dali autoři knihy do uvozovek - tzv. Nezávislý chorvatský stát byl totiž násilným dílem pouhých 4000 ustašovců a bez trvalé německé a italské okupace se nemohl udržet.)

Zločin třetí: předčasné uznání nezávislosti

V případě vyhlášení nezávislosti Chorvatska došlo na domácí i mezinárodní scéně ke křížení dvou nezadatelných práv: práva národa (Chorvatů) a jeho území (Chorvatska) na sebeurčení až po úplnou nezávislost (odtržení od Jugoslávie) a práva občanů mezinárodně uznávané Jugoslávie na její zachování a na zachování občanské příslušnosti k ní. Tohoto práva (nikoliv národnostního, ale občanského) hodlali využít Srbové, žijící na území Chorvatska. Je zřejmé, že mezinárodní společenství v duchu principů OSN a Helsinek 1975 mělo zachovat nestrannost a zdrženlivost a ponechat vyřešení tohoto sporu na občanech Jugoslávie a Chorvatska - pouze ohlídat, aby byl tento spor řešen tak, aby nebyla porušena mezinárodní, národnostní a občanská práva. Bohužel, nestalo se tak. Naopak: jednostrannou podporou Chorvatska a předčasným uznáním jeho nezávislosti (ještě před dořešením sporných otázek) došlo k vměšování do vnitřních záležitostí Jugoslávie a k porušení práv národnostních i občanských. Jak je na str. 376 Dějin Chorvatska správně uvedeno, lví podíl na tom měl německý kapitál, toužící opět získat, a to v předstihu před konkurencí, pozice ve staré sféře německého mocenského vlivu:

"Počátkem června 1991 dospěly přípravy k vyhlášení samostatnosti Chorvatska a Slovinska do své konečné fáze. Chorvatsku a Slovinsku se podařilo získat pro svou nezávislost podporu Spolkové republiky Německa a Rakouska. Obě republiky se rozhodly, že vyhlásí nezávislost 25. června 1991 a následně se vzájemně diplomaticky uznají. 24. června německá vládnoucí křesťansko-demokratická unie ústy svého předsedy Helmuta Kohla vydala prohlášení, že se »neztotožňuje s 12 představiteli ES ve věci (odmítavého) stanoviska k uznání nezávislosti Chorvatska a Slovinska«. Protože Helmut Kohl byl současně spolkovým kancléřem, znamenalo toto prohlášení ve skutečnosti příslib uznání obou republik ze strany Německa. Stejně stanovisko, byť oficiálně neformulované, zaujal i rakouský kancléř Alois Mock. Následujícího dne - 25. června - pak parlamenty Slovinska a Chorvatska vyhlásily samostatnost".

I když se ES podařilo dohodou z Brioni 7. 7. na tři měsíce pozastavit vyhlášení samostatnosti Slovinska a Chorvatska a i když mezinárodní konference o Jugoslávii, která se sešla v Nizozemí v září 1991, prakticky v souladu se Závěrečným paktem o bezpečnosti a spolupráci podepsaným v Helsinkách v roce 1975 stanovila tři principy pro uznání nezávislosti nástupnických států Jugoslávie (1. neuznat žádné násilné změny stávajících hranic, 2. zajistit ochranu všech práv obyvatel Jugoslávie a 3. respektovat jejich legitimní tužby), bylo to opět Německo, které tyto dohody a principy porušilo. V Dějinách Chorvatska na to téma Jan Rychlík a Milan Perencević poznamenali: "Na vrcholné schůzce ministrů zahraničí ES v Haagu 16. prosince 1991 německý ministr zahraničních věcí Hans-Dietrich Genscher prohlásil, že jeho vláda není již schopna nadále odolávat tlaku veřejného mínění na uznání Chorvatska a Slovinska. Po několikahodinové debatě pak Německo prosadilo rezoluci, umožňující uznání obou republik. Navíc 23. prosince Německo oznámilo, že obě republiky uzná bez ohledu na případný odlišný postoj ostatních členů Společenství. Ve snaze zabránit roztržce pak i ostatní státy nakonec s uznáním podmíněčně souhlasily". K uznání Chorvatska tak bylo přistoupeno v době, kdy tato země nebyla schopna ani ochotna zaručit národnostní práva Srbů.

Tento zločinný postup byl znovu realizován v případě prosazení nezávislosti Bosny a Hercegoviny. V této jugoslávské republice byla situace o to složitější, že na jejím území mělo být zaručeno soužití tří národů: Bosňáků (nesprávně Muslimů) jakožto Slovanů původně muslimského vyznání, pravoslavných Srbů a katolicky orientovaných Chorvatů. Ačkoliv pojátkem všech těchto národů v Bosně a Hercegovině je společný jazyk (srbochorvatština), muselo být od počátku zřejmé zejména to, že Bosňáci (Muslimové) - jakkoliv málo početní - jsou původní obyvatelé Bosny a Hercegoviny, zatímco Srbové a Chorvati mohou být vůči nim v této zemi pouze menšinami (neboť Srbové jsou státotvorným národem v Srbsku a Chorvaté v Chorvatsku). Bosňáci (Muslimové) měli proto právo požadovat nezávislost Bosny a Hercegoviny, nicméně jen za předpokladu, že stejná národnostní práva, jaká chtějí mít v této zemi, zajistí i zde žijícím Srbům a Chorvatům.

Jak je na str. 386 Dějin Chorvatska zdůrazněno, "o uznání BiH usilovaly především Spojené státy" bez valného zájmu o národnostní práva Chorvatů a Srbů, přičemž stejně tak se chovala muslimská Strana demokratické akce Aliji Izetbegoviće. Mezinárodní společenství sice odmítlo 15. ledna 1992 uzнат nezávislost Bosny a Hercegoviny, avšak nikoliv z tohoto důvodu, ale "s odůvodněním, že není jasné, zda si takovou samostatnost většina obyvatel Bosny přeje" (str. 386). Když pak Bosňáci (Muslimové) a hercegovinští Chorvati na základě jednostranně vyhlášeného referenda 3. března 1992 nezávislost Bosny a Hercegoviny vyhlásili, aniž by předtím jednali s bosenskými Srby o zajištění jejich národnostních práv, oznámila právě nově vznikající Evropská unie, že její státy uznávají Bosnu a Hercegovinu s platností od 7. dubna 1992. Jak autoři knihy Dějiny Chorvatska správně na str. 386 uvádějí, "důsledkem nepromyšleného uznání Bosny a Hercegoviny jako jednotného státu mohl být tak jedině další etnický konflikt".

Zločin čtvrtý: utilitarismus a náboženský fanatismus

Příčinou, proč EU tak spěchala na uznání nezávislosti Bosny a Hercegoviny, aniž by byla garantována národnostní práva všech obyvatel této republiky, bylo to, že šla na ruku neuvážené politice muslimského vedení v Sarajevu a jako kapitalistická byla nepřátelsky podjatá proti Srbům jako "socialistickému" zbytku Jugoslávie (přívlastek "socialistická" byl z názvu Jugoslávie odstraněn až 29.4.1992). To, vědomo si toho, že Bosňáci (Muslimové) tvoří pouze 43, 77% obyvatel tohoto státu a že by si tudíž tradiční nacionalistickou politikou mohli proti sobě počítat případnou většinu (Chorvaty a Srby dohromady), vsadilo na zdánlivý úplný opak takového nacionalismu - čili na mocenské ovládnutí země Muslimy z jednoho centra

(Sarajeva) jako údajně nezbytného předpokladu pro zajištění občanských práv údajně všech jejích obyvatel (a s popřením jejich práv národnostních jako práv v bosenském případě zřejmě příliš kontroverzních či nerealizovatelných).

Stejně tak nerealistické a pro Srby i Chorvaty nepřijatelné musely být i neuvážené myšlenky a sny muslimských politiků o Bosně a Hercegovině jako o muslimském státě (státě s muslimskou vírou) na Balkáně, které do této země přilákaly fanatické dobrovolníky z různých muslimských zemí, kteří chápali národnostní konflikt v Bosně a Hercegovině jako džihád, tzn. svatou válku na obranu islámu. Jejich přítomnost neměla nic společného ani se spravedlivým řešením národnostních problémů, ani s budováním moderní občanské společnosti a přispěla tak k eskalaci zbytečného násilí.

Zločin pátý: označit celý národ za viníka

Již bylo vzpomenuáno, že srbský nacionalismus zplodil mýtus o tzv. genocidnosti chorvatského národa, tzn. o jeho téměř genetických sklonech nenávidět vše srbské a vyvraždovat srbské obyvatelstvo. Tento mýtus zcela opomenul etapy ve vzájemné srbsko-chorvatské historii, v níž oba dva národy intenzivně a přátelsky spolupracovaly a sblížovaly se (např. při společném boji proti Turkům, v období národního obrození, v bojích za společný stát i při soužití v Jugoslávii). Ale ani Srbové se nevyhnuli této nálepce nepřátel veškerého pokroku, když je za viníky všeho zlého označil celý Západ, který pak prostřednictvím EU a NATO proti nim rozpoutal otevřené nepřátelství (zjevné začalo být při jednostranné podpoře zájmům Muslimů a Chorvatů v Bosně a Hercegovině, následovala otevřená agrese NATO proti Jugoslávii a vše vyvrcholilo útoky na územní integritu Srbska - čili jednostrannou podporou kosovských Albánců a nezávislosti Kosova). Důsledkem toho byly teroristické a válečné konflikty, jejichž obětmi se stalo mnoho nevinných lidí a které si vyžádaly dalekosáhlé materiální, kulturní a morální škody. Přitom je nutné mít vždy na paměti, že označit nějaký národ za původce zla je nemožné hned ze tří důvodů. Za prvé: v žádném národě nejsou zločinci všichni, ale jen někteří, ne všichni jsou "zlí", existují i "dobří". Za druhé: každý národ je třídně strukturován - vedle těch, kteří jsou ovládáni a manipulováni, jsou tu ti, kteří ovládají a nesou tedy odpovědnost za důsledky svých mocenských a manipulativních kroků. Za třetí: žádný takto třídně strukturovaný národ nežije ve vzduchoprázdnu, je ovlivňován mocenskými zájmy zvenčí: kapitalistický Západ pomohl především kapitalismu přizpůsobivějším a více vyhovujícím Slovincům a Chorvatům proti údajně bolševickým či socialisticky orientovaným Srbům - ovšem v době, kdy už takovými nebyli, z čehož jasně vyplývá, že v egoistickém boji o trhy, zisky a sféry ideologického vlivu kapitalismu ve skutečnosti vůbec nejde o spravedlnost ani na poli národnostním, ani na poli dodržování občanských práv.

Zločin šestý, nutně následující: etnické čistky a genocida civilního obyvatelstva

Geneze a gradace všech dosud zmíněných zločinů nemohly mít ani v případě rozpadající se a kapitalizující Jugoslávie jiné vyústění než ve zjevné a konkrétní zločiny proti lidskosti. Přestože publikace Dějiny Chorvatska (jak už sám název vypovídá) je jednostranně orientována na dějiny Chorvatů, nemohli její autoři nepřinést (alespoň v rámci týkajícím se dějin Chorvatů) příklady takových zločinů. Nacionalismus, lži, spěch s vyhlášením nezávislosti Chorvatska a Bosny a Hercegoviny bez toho, že by jak teoreticky (právně, ústavně) i fakticky (mocensky) byla na těchto územích zajištěna národnostní, náboženská a občanská práva, stejně tak jako jednostranná vměšování Západu, přerostly na mnoha místech ve faktické zločiny proti lidskosti - nejprve v Chorvatsku (1990 - 1992), poté v Bosně a Hercegovině (1994 - 1995) a téměř souběžně opět v Chorvatsku, při vojenských operacích

chorvatské armády Blesk (násilném obsazení západní Slavonie) a Bouře (násilném obsazení Republiky Srbská Krajina) v roce 1995.

Vše začalo útoky na Chorvaty žijící v chorvatských vesnicích na území Srbské autonomní oblasti v Chorvatsku na jaře 1991. Na odpověděly chorvatské extremistické síly, které začaly po 8. 7. vyhánět Srby ze Slavonie. Na to reagovali srbští četníci (paravojské dobrovolnické jednotky vedené předsedou Srbské radikální strany Vojislavem Šešeljem a mezinárodně hledaným zločincem Želko Ražnatovićem zvaným Arkan) masovými zločiny na chorvatském obyvatelstvu v oblasti východní Slavonie a Baranje. V červenci a srpnu vytvořilo několik tisíc členů Chorvatské strany práva vlastní oddíly, nazvané Chorvatské ozbrojené síly (Hrvatske obrambene snage - HOS). Ty navázaly na ustašovské hnutí, jejich příslušníci nosili ustašovské symboly i Paveličovy fotografie a dopouštěli se násilí na srbském obyvatelstvu. Když se v červenci 1991 chorvatsko-srbský konflikt rozhořel ve válku, přidala se k násilí na civilním obyvatelstvu i Jugoslávská národní armáda, a to dělostřeleckým bombardováním Vukovaru. Dne 6. července srbští povstalci vypálili chorvatskou vesnici Čelje mezi Vinkovcemi a Osijekem, odkud předtím vyhnali veškeré chorvatské obyvatelstvo. 26. července bylo v Kozibrodu na Uně zavražděno 10 chorvatských policistů a dalších 17 civilistů z nedalekých obcí Struga a Kuljani. Pravděpodobně šlo o akci dobrovolníků pod vedením Dragana Vasiljkoviče, srbského navrátilce z Austrálie. Dne 13. září na mostě přes řeku Korare u Karlovců zabil chorvatský voják 13 srbských zajatců, v Gospići bylo v říjnu pobito asi 120 Srbů, ve vesnici Pakračka Poljana v západní Slavonii speciální chorvatská jednotka zavraždila nejméně 22 zajatců a civilních osob. Když Vukovar 18. listopadu 1991 padl do srbských rukou, odvěkli Srbové z městské nemocnice 260 raněných zajatců a za městem je popravili. Stovky Chorvatů byly nahnány do internačních táborů a město bylo značně pobořeno. Z hlediska vojenského i etnického se ukázalo jako zcela nesmyslné ostřelování Dubrovníku dalekonosnými děly JNA, umístěnými v Černé Hoře.

I když šlo o strašné zločiny, byla chorvatsko-srbská válka (v Chorvatsku demagogicky označovaná jako vlastenecká) pouhým prologem k daleko horší válce bosenské. Zatímco v prvně jmenovaném konfliktu zahynulo údajně v Chorvatsku (do konce roku 1992) 6442 osob, pouze boje mezi Bosňáky (Muslimy) a Chorvaty v Bosně a Hercegovině v roce 1994 si vyžádaly na 10 000 Chorvatů a muslimských obětí bylo údajně ještě více. V létě 1992 začali Chorvaté v Bosně pod vlivem příchodu muslimských bojovníků za džihád tvořit vlastní ozbrojené síly (Srbové v Bosně tou dobou už měli vlastní ozbrojené síly také). Jak autoři uvádí na str. 387 - 388, tyto jednotky "se od léta 1993 dostávaly do dalších ozbrojených střetů nejen se Srby, ale i s Muslimy. (...) Boje byly opět provázeny na obou stranách vyháněním civilistů a pácháním různých excesů". Na str. 392 pak pokračují: "28. srpna 1995 došlo v Sarajevu, rozděleném městě, ve kterém již od roku 1992 probíhaly boje, k výbuchu několika granátů na tržišti. Při incidentu zahynulo 37 osob a dalších 85 bylo zraněno. Ačkoliv incident nebyl nikdy řádně vyšetřen, představitelé místních sil UNPROFOR označili za původce bosenské Srby. Dva dny poté pod záminkou ochrany civilního muslimského obyvatelstva zahájilo letectvo NATO útoky na pozice bosenských Srbů. Nálety ochromily bojeschopnost jednotek Republiky Srbské v Bosně, čehož okamžitě využila chorvatská armáda. Na základě splitské dohody z 22. července byl do Bosny vyslán expediční sbor, který v součinnosti s armádou BiH a jednotkami HVO (Hrvatsko vijeće odbrane, Chorvatského výboru obrany - pozn. J. F.) zahájil další ofenzivu v prostoru západní Bosny. Během 14 dnů obsadily tyto spojené síly území o rozloze asi 4000 km². Z do té doby převážně srbských měst Bosanski Petrovac, Ključ, Sanski Most, Jajce, Mrkonjić Grad prchalo v panice srbské obyvatelstvo, které se snažilo dostat pod ochranu vojsk RSB (Republiky Srbské v Bosně - pozn. J. F.) v Banje Luce."

Násilí na srbském civilním obyvatelstvu však neměl být konec ani během operací Blesk a Bouře - při násilném obsazování srbských enkláv v Chorvatsku v roce 1995. Jak je v

Dějínách Chorvatska na str. 393 a 394 uvedeno "chorvatské veřejné mínění a částečně i západní média byly náchylné tyto čistky ospravedlňovat právě terorem novodobých četníků proti chorvatskému obyvatelstvu, avšak takováto argumentace nemůže mít v civilizovaném světě místo. Čistky začaly už při zahájení ofenzivy. Prezident Tudjman sice vyzval srbské obyvatelstvo, aby neopouštělo své domovy a nemělo obavy z přicházející chorvatské armády, je však otázka, zda to skutečně mínil vážně. Na obyčejné občany se sice měla vztahovat amnestie, avšak záhřebský režim se netajil tím, že angažovanější separatisté budou přísně potrestáni, přičemž postih byl slibován například i za službu v armádě RSK (Republiky Srbská Krajina - pozn. J. F.), ačkoliv se doplňovala mobilizací. Většina Srbů každopádně Tudjmanovým slovům celkem oprávněně nevěřila a uposlechla výzvy vedení RSK, aby odešla do Bosny. Před krajinskými Srby vyvstal znovu přízrak ustašovské genocidy z roku 1941, který vedení RSK a někteří představitelé pravoslavné církve ve své propagandě ještě přižívovali. Ovšem chorvatské jednotky neudělaly nic, aby jejich odchodu bránily. Právě naopak osvobození a reintegrace Krajiny byly cílevědomě prováděny tak, aby se maximálně snížil počet srbského obyvatelstva. Už samotný hlavní útok na RSK začal několikahodinovým dělostřeleckým ostřelováním Kninu s cílem zastrašit maximálně civilní obyvatelstvo a přimět ho k útěku, obdobná situace se opakovala i jinde. (...) Počet Srbů vyhnaných z Krajiny se odhaduje na 100 000 - 150 000 osob. Do zcela vylidněných vesnic pak přicházely polovojenské bojůvky a různé kriminální živly, které rabovaly a terorizovaly zbývající srbské obyvatelstvo. Podle chorvatských oficiálních údajů bylo během akce "Bouře" a bezprostředně po ní zavražděno zcela bezdůvodně asi sto srbských civilistů, podle Chorvatského helsinského výboru však činil jejich počet asi 600 osob.

Ještě horší situace nastala v západní Bosně. Před postupujícími jednotkami Armády BiH, chorvatské armády a především HVO uteklo asi 90 000 Srbů. Ti se dostali do prostoru Banja Luky, odkud zase vyhnali zbytky Muslimů a Chorvatů. Asi 20 000 takto postižených Chorvatů se uchýlilo do Chorvatska. Vláda jim slíbila veškerou pomoc, ačkoliv musela vědět, že tento slib nebude moci splnit.

Ačkoliv chorvatská vláda v následujících letech na nátlak ze zahraničí opakovaně slíbila, že umožní srbským uprchlíkům návrat, až do pádu vlády HDZ (Chorvatského demokratického společenství - pozn. J. F.) si počínala neobyčejně liknavě a dělala naopak všechno možné pro to, aby se Srbové již nevrátili. Nehledě na fakt, že amnestie nebyla úplná a že na podzim 1995 došlo dokonce k procesům se Srby za jejich službu v armádě RSK, Srbové se často neměli ani kam vracet, protože Chorvaty z Bosny vláda v roce 1995 usídlovala v západní Slavonii především v jejich opuštěných domovech. V Krajině, do které přišlo jen málo Chorvatů, zase navrátilci našli často své domy vypálené, a tak se museli nakonec většinou stejně vystěhovat."

Spoluvina jugoslávských komunistů

Spoluvina jugoslávských komunistů za rozpad společného státu a za zánik socialismu je nepřehlédnutelná. Ovšem nejenom v tom smyslu, že dostatečně nečelili nacionalismu, antikomunismu a egoismu, nebo že někteří dokonce sami socialismus a přátelství mezi národy zradili. Ale také v tom smyslu, že za 55 let své vlády v Jugoslávii nedokázali uvést do života země takové principy a systémové prvky, které by dokázaly uvedenému procesu zabránit nebo ho alespoň zmírnit.

Po oslavných řečech o bratrství jihoslovanských národů mělo následovat zavedení etnické samosprávy na všech úrovních státní správy a samosprávy - od centra až po nejposlednější vesnici. Na složitě etnické rozvrstvení v některých regionech a na nacionální animozity a křivdy zejména z doby druhé světové války mělo být reagováno tím, že v multietnických obcích (lhostejno, v jaké části Jugoslávie se nacházely) měly být vedle

obecních samospráv zřízeny také místní etnické samosprávy v nich žijících menšin, které by se jejich prostřednictvím spolupodílely na řešení místních záležitostí, včetně národnostních. Federalizace Jugoslávie bez těchto opatření byla jen hrubě nedokonalým projektem, než aby dokázal odpovědět na skutečné národní a národnostní tužby všech jihoslovanských etnik.

Podobně komunisté neuspěli ani s řešením prohlubujících se ekonomických a sociálních disproporcí mezi republikami, skupinami občanů i jednotlivci i dalších hospodářských potíží zejména v 80. letech minulého století. Zejména pravicoví kritici mají tendenci svalovat vinu za tyto potíže na existenci podnikových samospráv, přičemž zcela přehlížejí, že takových potíží vrcholících zánikem socialismu nezůstaly ušetřeny ani ostatní socialistické země, v nichž obdoba jugoslávských podnikových samospráv neexistovala. Na vině tedy nebyla podniková samospráva jako taková, ale některé chybné principy a parametry uplatňované při její realizaci. Tak např. byla obviňována z nezaměstnanosti, což ovšem pramenilo jednak z toho, že vedle státních podniků v zemi neexistovaly také výrobní samosprávy skutečných spoluvlastníků (čímž neexistovaly ani konkurenční prostředí a pracovní trh mezi nimi), jednak z toho, že ve státních podnikových samosprávách stát neudržel kontrolu nad počty jejich pracovníků a garantovanou minimální mzdou. Je tedy zjevné, že nejen z národnostního, ale také z ekonomického a správního hlediska bude tragický osud socialistické Jugoslávie představovat i nadále (pro budoucí komunistické samosprávné hnutí ovšem zvláště) trvalý zdroj poučení.

Mgr. Jindřich Fajt

O levicových tendencích v českém trampingu

Když Regionální muzeum v Jílovém u Prahy na jaře tohoto roku vydalo útlu knížečku Rudana (Rudolfa) Nohy s názvem „Odlesky táborových ohňů“, aby tak podpořilo svou expozici Tramping a příroda v jižním okolí Prahy, nebyla naděje, že by nějakých 200 - 300 výtisků tohoto titulu podstatněji ovlivnilo čtenářskou obec. A právě to se stalo podnětem k napsání následujících řádků s vědomím, že k Haló novinám se dostane daleko více čtenářů. Ona knížečka si to totiž zaslouží, neboť jak Václav Emingr, autor scénáře již zmíněné expozice trampingu v Regionálním muzeu v Jílovém u Prahy, do úvodu k jejímu vydání poznamenává, Rudan Noha „ve svých vzpomínkách jasně ukazuje svůj »socialistický« profil a levicové zaměření, zejména za první republiky do roku 1948“. I když současní vydavatelé zřejmě nebyli (a možná ani nechtěli) být stejně tak levicově zaměření, slouží jim ke cti, že i takto Rudanem Nohou zpracovanou historii českého trampingu vydali s ujištěním, že autorovi jde ve vzpomínkách „o pravdivé vyličení událostí a tak jeho politické názory nijak popisované události tendenčně neovlivňují“. Svá slova dále opřeli o vyjádření spisovatele a cestovatele F. A. Elstnera: „Četli jsme množství vzpomínkových úvah v časopisech i v knížkách, ale často byly buď neinformované nebo dokonce nepravdivé a tendenční. Domníváme se, že Rudan Noha přešel těmito nedostatky nejen přesností své paměti, ale také pečlivým rozborem a studiem zachovalých materiálů. Třebaže byl a zůstal výrazným šířitelem skautingu a trampingu socialistického, není tendenční na úkor pravdy.“

Levicové kořeny trampingu zdůrazňuje Rudan Noha hned v úvodu své práce: „S postupem civilizace, s rozvojem techniky, s využíváním půdy, lesů i vodních toků, s rozmachem osídlování krajín, ozývaly se ve všech dobách hlasy velkých myslitelů, jako byli Francois Rabelais (1483-1553), Jean Jacques Rousseau (1712-1778), David Henry Thoreau (1817-1862), Bernard Russel (1872), a jiných filozofů, varujících před zničením přírody.

Hlásali návrat a lásku k přírodě i její ochranu. Je pozoruhodné i potěšitelné, že jejich šlechtné výzvy a ideály našly ohlas především mezi socialistickým dělnictvem. V roce 1895 byl ve Vídni ustaven spolek Die Naturfreunde (Přátelé přírody), který se rozšířil po celém Rakousku, i v českých zemích mezi německými dělníky, v Německu a po celém světě, kde žijí Němci.“ Jak o několik řádek dál Noha poznamenává, „ v letech 1933-1934 byly skupiny Die Naturfreunde nacisty rozpuštěny a tisíce jejich členů uvrženo do kriminálů a koncentračních táborů“.

I když se autor dále věnuje vzniku woodcraftu (hnutí hlásícímu se k lesní moudrosti Indiánů) a skautingu (životu dospívajících chlapců v přírodě) a v této souvislosti připomíná nejen zakladatele českého skautingu Antonína Benjamína Svojsíka, ale také Jiřího Wolкера, který si ve Svojsíkově táboře v Dobřichovicích napsal proslulý Táborový deník šestnáctiletého Jiřího Wolкера (vyšel tiskem v letech 1928 a 1949), záhy se vrací k trampingu jako k hnutí, odlišujícímu se od woodcraftu a skautingu volností pobytu v přírodě a organizovaností „zdola“, od jedince po samosprávnou skupinu (osadu).

Založení trampingu v Čechách popisuje následovně: „Ve Svatojánských, čili Štěchovických proudech, se schovávali ku konci první světové války mladí vojenští zběhové, tzv. zelené kádry. Někteří z nich a další mladíci jako Franta Procházka - Chanda, Karel Špillar - Krysa, Frank Němec, Blažej Pásek, Vašek Kramář - Kramle, jezdili tábořit do Proudů i po převratu 28. října 1918. Nejdříve svému kempu říkali Vydří doupe, potom Tábor řvavých, podle stejnojmenné povídky Bret Harteho, předchůdce Jacka Londona. Z Tábora řvavých vznikla první trampská osada Ztracená naděje. Z ní také vyšly první trampské písničky z pera Karla Švece a Jarky Mottla, šířené ústním podáním. Teprve později vyšly tiskem, v bibliofilském vydání, v počtu asi 200 kusů. Podobně vyšel tu i první trampský časopis Proudník. Po Ztracené naději vznikaly i další party čili osady, jako Údolí děsu, Utah, Havran, Westend, Liberty, Albatros, Gold River, Zlaté údolí, Strong Boys, Rewaston, Údolí hvězd, Toronto, Děti neklidu, Údolí oddechu a další a další s názvy českými nebo anglickými, ale i ruskými jako Kazbek, Gigant, Rudá tajga, Irkutsk, Turksib a podobně“.

Jak Rudan Noha v Odlescích táborových ohňů uvádí, v raných dobách trampingu byli trampové „většinou nekuřáky a abstinenty. V některých osadách trampové vedli vášnivé diskuse o různých -ismech a věnovali hodně času poezii i próze. Oblíbenými básníky našeho mládí byli S. K. Neumann, Fráňa Šrámek, František Gellner, Jiří Wolker, Jaroslav Seifert, Josef Hora, z cizích Henry Longfellow, Rudyard Kipling, François Villon, Sergej Jesenin a z našich satiriků Jiří Hausman. Dlouho do nocí jsme je recitovali u táborových ohňů, na senících a v chatách, ovšem kromě čtení povídek Brate Harteho a Jacka Londona. Líbily se nám karikatury německého malíře Georga Grosze a našeho Franty Bidla, z herců našimi miláčky byli Jiří Voskovec a Jan Werich a jejich spolupracovník Jaroslav Ježek“. Prvořadý byl pochopitelně kladný vztah k přírodě: „Les byl pro nás chrámem přírody, každá studánka posvátným zdrojem života. Stavěli jsme lávky přes potoky a pozorování zvěře bylo naším největším prožitkem, kamarádství nejvyšším zákonem. V každé partě či osadě panovalo šlechtné kamarádství, společně se vařilo a jedlo, každý dosyta, bez rozdílu, co kdo přinesl z domova.“ Z tohoto kamarádství vyplynula i potřeba kolektivního zpěvu: „Zpívalo se s nadšením a láskou při pochodech, ve vlcích a na parnicích i v klubovných či v parcích a v sadech ve městech“, jak autor Odlesků zdůrazňuje, i písně anarchistické od Fráni Šrámka. „Trampské písně provázely československé dobrovolce - interbrigadisty v občanské válce ve Španělsku a československé vojáky v zahraničí na frontách druhé světové války, v bojích proti fašismu. Trampské písně byly velikou posilou mnoha českým politickým vězňům v nacistických koncentračních táborech a věznicích, kde se líbily i německým spoluvězňům.“

Ještě než autor stihne vyjmenovat řadu trampů, které znal a kteří padli za II. světové války v boji s fašismem, obsáhle se rozepisuje o předválečných levicových projevech českého trampingu. Mezi levicově orientovanými trampy připomíná spisovatele a básníka Gézu

Včeličku (vlastním jménem Antonína Eduarda), který přijal přezdívku Géza podle nizozemských rebelů gézů a stal se autorem trampské hymny Srdce trampů, kterou složil v roce 1922. Připomíná, že „z trampingu vyrostli četní vynikající sportovci, trenéři a činovníci, mezi nimi i reprezentanti ČSR na olympijských hrách a mezinárodních dělnických olympiádách“. Když píše o trampingu v Brdech, vzpomíná, že „na Brdy s námi jezdil i Antonín Zápotocký se svou dcerou Jiřinou, tehdy poslanec Národního shromáždění za KSČ, spolu s dalšími činovníky KSČ, odtud název jejich chaty Parlament. Na Brdech trampoval též Václav David, později ministr zahraničních věcí“.

Levicové tendence se v českém trampingu projeví více ve 30. letech, též pod vlivem odporu trampů proti zemskému prezidentu Hugo Kubátovi a jeho proslulé vyhláše „proti výstřelkům campingu a trampingu“ (byla vydána 9. 4. 1931) i proti fašizujícím pravicovým silám. Proti zmíněné vyhláše se na Vinohradech 19. 5. téhož roku uskutečnil velký protestní tábor trampů, kterého se zúčastnilo na 150 000 mladých lidí, m. j. též ze Sdružení socialistických skautů a skautek a Spartakových skautů práce. Je zajímavé, že předsedou celého shromáždění byl Pepek Šťastný, sekretář KSČ. Jak Rudlan Noha zdůrazňuje, „tramping poznamenala i tehdejší hluboká světová hospodářská krize a s ní související nezaměstnanost“. Dne 31. srpna 1927 vznikla v Praze Internacionální socialistická asociace woodcrafterská (ISAW) v čele s dělníkem Antonínem Veselým, která vydala i řadu „poučných brožur o socialistickém způsobu života“ z pera Jaroslava Pikala - Jarpího a MUC. Václava Čedíka - Antara a jiných autorů“. Rudlan Noha zdůrazňuje, že ISAW se postupem času stala socialistickou organizací mladých lidí - „nezávislou na kterékoliv politické straně, ale hlásící se hrdě k dělnické třídě a k zásadám socialismu“. Kromě toho existovaly tzv. Trampské obranné výbory, kterými byla v červenci 1931 „vyslána do SSSR dvanáctičlenná trampská delegace, kterou zorganizoval Pepek Šťastný a vedl Julius Fučík. Celá delegace se nejdříve soustředila v osadě Rewston na Kocábě a potom, po spletitých cestách a příhodách, se sešla v Berlíně. Po čtrnáctidenním zdržení a vyjednávání na sovětském velvyslanectví v Berlíně o udělení viz do SSSR, ale bez July Fučíka, čestného občana města Frunze, delegáta severočeských trampů Tuláka z Madagaskaru a beze mne, předsedy pražského TOV, protože jsme neměli československé cestovní pasy.“ Jak je dál v Odlescích uvedeno, „po dvou-třítýdenním pobytu, řízeném sovětskou cestovní kanceláří Inturist, se vrátila delegace ze Sovětského svazu do vlasti“, načež „TOV svolal na 11. září 1931 do Národního domu na Vinohradech veřejnou schůzi s pořadem „Zpráva trampské delegace v SSSR“, na níž kovodělník Franta Křížek, typograf Franta Hraha a ostatní pražští delegáti, vyprávěli o svých dojmech a zážitcích ze Sovětského svazu. Četnými trampy navštívenou schůzi zakončili komsomolci (mladí komunisté) zpěvem Internacionály“.

Kromě ISAW a TOV se další levicovou základnou trampů stal JLC neboli Jack London Club, jehož příslušníci se nazývali londonovci. „Již záhy po svém ustavení, v červnu 1933, uspořádal JLC na letenském stadionu v Praze jedinečný »Večer sportu a kultury mladých« a vydal k němu odznaky s bojovným heslem »Mládí vpřed!« V nejrůznějších lehkootletických disciplínách startovalo na 150 mužů a žen z nejrůznějších trampských osad i tělovýchovných jednot a sportovních klubů za účasti 2000 diváků. U táborového ohně, kromě účinkování Sirény, El carovy party a jiných sborů recitoval i herec D 34 Vladimír Šmeral báseň Jana Nohy Jsme dělníci... (...) JLC byl mezi prvními, kteří pozdravili zahájení divadla E. F. Buriana a kolektivu D 34 dopisem a kyticí rudých květů a navštěvovali hromadně jeho představení. (...) V září 1933 vyslal JLC spolu s USC (Upton Sinclair Clubem) dva delegáty, Václava Diviše a Jarmilu Svatošovou, do Paříže na I. světový kongres mládeže proti válce svolaný Henri Barbussem, Romainem Rollandem a jinými významnými intelektuály. U nás v čele Přípravného výboru pro pařížský kongres stál F. X. Šalda.“ Rudan Noha dále připomíná, že JLC uspořádal v Praze v roce 1936 „Lidové hry“, za účasti československých, francouzských a sovětských sportovců a že současně vedl kampaň proti účasti

československých sportovců a Sokolů na OH ve zfašizovaném Berlíně. Po poznámce o spolupráci JLC s Federací proletářské výchovy najdeme v Odlescích táborových ohňů i tuto shrnující charakteristiku: „JLC byl opravdu avantgardní organizací mladých lidí, bez rozdílu politické příslušnosti, ale socialistickou a demokratickou, vedenou amatérsky, s láskou a nadšením. Policejními agenty byl však JLC označen jako »komunistický«.

Pokud jde o KSC, i ona se prostřednictvím svého komsomolu (rozděleného mezi KSC organizovaný Deutscher Jugend Bund a český Svaz mladých) snažila uplatnit na trampy svůj vliv - např. místo komunistické Mladé gardy začal vycházet časopis Hej rup. Avšak jak Rudan Noha poznamenává, dopadlo to tehdy opačně: „Mladí komunisté se většinou postupem doby věnovali spíše trampování nežli politické činnosti na závodech ve vlastních organizacích.“ Ale byly tu i úspěšnější formy vzájemného vlivu a spolupráce: „Díky pochopení redakcí deníků komunistické a sociálně demokratické strany Rudý večerník, Haló noviny a Večerník Práva lidu měli trampové přece jen svoje tiskové tribuny, ve formě týdenních rubrik zvaných Z údolí a osad, Chceme žít a Stránka mladých, až do zastavení těchto novin na sklonku roku 1938, v těžké době pro náš národ“.

Z fašistické okupace vyšel levicově orientovaný tramping oslaben o množství těch, kteří padli v boji s ním nebo při fašistické persekuci. Není proto divu, že po osvobození byl obnoven pouze Jack London Club. Přestože se jeho členové stali činní také v ČSM a ROH a m. j. jako jediní v ČSR vzpomenuli v lednu 1946 památky německých socialistů - internacionalistů Karla Liebknechta a Rosy Luxemburgové, oficiálně se nevyslovili v prospěch poúnorové ideologie. Zřejmě to byl důvod, že „na sklonku roku 1949 v údobí Stalinova kultu, těsně po vánocích bylo orgány StB zatčeno pět londonovců. V červenci 1950 byla pětičlenná skupina londonovců odsouzena Státním soudem v Praze, v tajném líčení s vyloučením veřejnosti, k dlouholetým trestům odnětí svobody, dohromady na 68 let pro zločin velezrady, s označením, že JLC byl »trockistický a školou trockismu«. Poté dva činovníci JLC ohlásili příslušným úřadům »rozejít se spolku« a jeho jmění odevzdali Deylovu ústavu slepců v Praze. V lednu 1964 byli všichni odsouzení londonovci Krajskou prokuraturou v Praze plně rehabilitováni (ospravedlněni) a i finančně odškodněni. Kamarád Ferda Jeřábek, kovodělník, žel, in memoriam.“

Jak ze vzpomínek Rudana Nohy vyplývá, padesátá léta minulého století, a to až do přelomu let 1963 - 1964, nebyla trampingu politicky nakloněna. Trampská volnost se nesnášela se státní mocí a byrokratismem. Pak ale trampské písně, způsoby a obyčejy volného pobytu v přírodě znovu pronikly do činnosti ČSM, ČSTV, Svazarmu i ČSLA. V polovině 60. let minulého století vznikli KTO - Kamarádi táborových ohňů, v září 1966 byl založen KTL - Klub trampů-londonovců a v roce následujícím byl v Ústí nad Labem uspořádán první ročník dnes již velmi populárního pěveckého festivalu Porta. Tak byly konečně vytvořeny předpoklady pro další rozvoj českého trampského hnutí, dílem trpěného, dílem žádaného v oficiálním rámci postátněného socialismu.

Závěrem je třeba si položit následující otázku: Jaké poučení pro levicové hnutí je možné si z toho všeho pro současnost a budoucnost vzít? Za prvé: láska k přírodě (vycházející z lásky k životu vůbec) musí být vždy součástí autentického levicového hnutí. Za druhé: skutečné levicové hnutí bylo a je vždy vytvářeno lidmi zdola, na podmínkách, ve kterých žijí, proto je nutno chápat jejich myšlenky a tak na základě jejich podmínek a myšlenek vytvářet levicovou politiku. Za třetí: již nikdy nelze na levice připustit stav, že by levicí (jakkoliv zainteresovanou do státních záležitostí) byly potlačovány zájmové aktivity občanů, tím spíše ty zájmové aktivity, které neškodí společnosti jako celku a vycházejí z autentického zájmu a spontánní organizovanosti. A za čtvrté: je třeba trpělivě nacházet soulad mezi státní administrativou a hospodářstvím na jedné straně a potřebami přírody a životního prostředí na straně druhé. Takovou spolehlivou tavicí bází, v níž se střetávají a posuzují zdánlivě odlišné zájmy (ve skutečnosti jedny a tytéž zájmy občana) může být a jistěže i bude občanská

samospráva.

Jindřich Fajt 7. 7. 2008

Poselství nejstarší islandské společnosti

Ta společnost existovala na Islandu v letech 874 - 1262, tedy v období, kdy okolní svět věděl (ku prospěchu této země) o Islandu pramálo, tudíž se tu mohla rozvinout společnost, na hony vzdálená násilnické feudální a křesťanstvím ovlivněné Evropě. Tehdy byl tedy Island samostatný a nezávislý na kterékoliv moci odjinud. Rok 874 představuje datum, kdy k tomuto liduprázdnému ostrovu, vzdálenému kolem 1000 km od Norska a 800 km od Skotska, připluli první zájemci o trvalé osídlení. Rok 1262 je rokem, kdy se společnost, kterou tu tito osídlenci a jejich následovníci a potomci rozvinuli, podřídila svrchovanosti norského krále. Jací to byli lidé, kteří se rozhodli žít v tomto nehostinném koutu světa? Tak jako kdykoliv předtím a potom: ve valné většině ti, jimž se v mateřské zemi nedostávalo půdy a rovných příležitostí, v menšině ti, kteří se doma dostali do křížku s rodovým zákonem, nebo dobrodruzi. Národností a způsobem života to byli Vikingové, z 85% z Norska, 12% z britských ostrovů, ale jednotlivě i ze Švédska a Dánska. První přesídlenci mohli zabrat půdu, kde chtěli a v libovolném množství. Tito záborci však zpravidla postoupili část své půdy nejen členům své rodiny a mužům, kteří na ostrov připluli pod jejich vedením, včetně veslařů-propuštěnců, ale i přesídlencům pozdějším. Rozhodující část společnosti tak vytvořili svobodní sedláci (přesněji majitelé půdy), kteří měli ve dvou věcech jasno: žít a pracovat v klidu na nově nabyté půdě, z dosahu závislosti na norském králi a jeho jarlech (vévodech).

Bez krále a centrální výkonné moci

Na rozdíl od jiných národů neudělali první Islandčané tu fatální chybu, že by poté, co se dostali z moci jednoho krále, připustili nad sebou vládu krále vlastního. Čím však nahradit hlavu státu? Lakonicky to vyjádřil německý kronikář Adam Brémský, když ve svých Dějinách hamburských arcibiskupů napsal: "Nevládne jim král, ale zákon". Jakkoliv se to zdá neuvěřitelné, drsní vikingští sedláci (a dle okamžité potřeby i válečníci), konkrétně zástupci do té doby krajových sněmů, svolávaných dle potřeby nejvlivnějšími předáky na územích jejich záborů, se dokázali roku 930 sejít na altingu - celoislandském sněmu, kterému přisoudili nejvyšší zákonodárnou a soudní moc v zemi. Alting se pak každoročně konal několik dní pod širým nebem na tzv. Sněmovní pláni u řeky Öxará, aniž by potřeboval nějakého krále. Místo něho nejváženější a přesto jen čestnou funkci získal ten člen sněmu, který obdržel označení zákonopravce a jehož každoročním úkolem bylo zahajovat sněm veřejným předčítáním platných islandských zákonů. Poté následoval proces, který tyto zákony buď potvrdil nebo pozměnil či doplnil a stal se obsahem zákoníku, který nese název Šedá husa. Na tento proces navázalo kladení žalob na jeho porušení zástupci z celého Islandu, ovšem jen v tom případě, pokud se obě strany sporu nedokázaly již předtím dohodnout na jiném řešení.

Islandskou společnost té doby lze charakterizovat jako společnost ve stádiu rozpadu rodové společnosti, k čemuž jistě přispěl fakt, že na ostrov se dostaly jak některé kompletní rody (které se však rozdělily osídlením různých částí ostrova), tak i nekompletní rody, rodiny i jednotlivci. Islandčané se tak "kupodivu" obešli nejen bez krále, ale i bez centrální výkonné moci (centrální vlády), neboť sousedské spory mezi jednotlivými záborci (či uvnitř rodů a těchto záborů) řešili podle zvykového práva, popř. násilnou akcí (na níž bylo možné

odpovědět násilnou protiakcí nebo veřejnou žalobou) či dohodou (zpravidla kompromisní). Jen některé místní záležitosti (např. ceny ryb) museli "z moci úřední" stanovovat náčelníci krajevých sněmů.

Bez feudálů a poddaných

Dalším překvapivým faktem je, že ač se Islandčané bezesporu lišili svým pozemkovým majetkem, nedělili se na feudály a poddané. Neexistovaly tedy feudální dávky - nebylo tedy komu platit v naturáliích, penězích či robotě za půdu. V zásadě tu existovala jen třída svobodných sedláků, lišících se ovšem velikostí pozemkového majetku a sociálním postavením. Za sedláka (majitele půdy) byl považován každý muž, jehož majetek měl minimálně hodnotu jedné krávy či šesti ovcí na každého člena domácnosti včetně čeledi a práce neschopných a k tomu tažné zvíře a nutné hospodářské náčiní. Takový člověk měl povinnosti sněmovníka (povinnost účastnit se sněmů a platit poplatek k úhradě sněmu). Sedláci, kteří si byli před zákonem rovni, se podle majetku a sociálního postavení dále dělili na velké vlastníky půdy, menší vlastníky půdy a nájemce půdy, příp. dobytka. Ti nejbohatší byli ovšem i gody (členy altingu, kteří odpovídali za svolávání dílčích sněmů, jmenování soudců a řešení místních záležitostí) a od přijetí křesťanství (roku 1000) i majiteli kostelů a církevních beneficí.

Pochopitelně, že ne všichni sedláci pracovali na své půdě osobně, k čemuž měli nejen své rodinné příslušníky, ale i čeledíny a děvečky (čili bezzemky, kteří na statcích hledali práci a ochranu). Jistěže už tím, že na Islandu byli ti, kteří vlastnili půdu (sedláci) a ti, kteří ji neměli (bezzemci), byl dán základ k třídní společnosti. Čeled' však mohla být vůči konkrétnímu sedlákovi v nevolnickém postavení jen částečně a dočasně: za prvé proto, že celoislandské předpisy určovaly rámec dohod o práci u sedláka, o výši odměny za práci a o postupu při vypovězení smlouvy; za druhé proto, že sedlák měl povinnost se o své pracovní síly i práce neschopné starat a ochraňovat je; za třetí proto, že vždy poslední čtyři dny v květnu směli čeledíni, nájemci či noví majitelé půdy změnit bydliště (a tím i zaměstnavatele). Veškeré obyvatelstvo Islandu bylo ovšem až do roku 1894 postiženo zákazem volného pohybu pracovních sil mimo rámec zemědělství (čili ostatní odvětví lidské činnosti se mohla na Islandu rozvíjet jen jako doplňující činnost zemědělství). Naproti tomu prvním vpádem feudalismu na Island bylo uzákonění církevního desátku (v letech 1096-1097), který ovšem na provoz církve (a později i norským a dánským králům) museli platit všichni vlastníci půdy (asi tak, jako my dnes platíme daně státu) a vliv feudalismu formálně posílil ještě poté, když v první polovině 13. století někteří Islandčané, v té době pobývající u norského krále, byli za služby králi pasováni za rytíře a podvodně převzali své pozemkové vlastnictví na Islandu od norského krále v léno - čímž podvodně, z pouhé snahy o větší moc a majetek, jak tedy jinak než zradou národních zájmů, vzala za své i islandská nezávislost.

Bez válek a bitev

Není divu, že ke zvláštnostem takto organizované společnosti patřila obzvláštní úcta k míru. Až do roku 1238, kdy došlo k bitvě u Örlýgsstadiru (v níž se střetly nejmajetnější rody se svými bojovými družinami v celkovém počtu 400 lidí), chybí jakákoliv zmínka i jakékoliv doklady o válce na Islandu, do počátku 15. století i o napadení zvenčí.

Kromě odlehlosti ostrova to bylo dáno samotným pojetím zákona, neboť sám pojem zákona byl ztotožněn s mírovým stavem, přátelskými vztahy, souladem, pokojným soužitím. Nemír naopak znamenal porušení společného práva, rozkol, konflikt. Zákon na Islandu byl postaven tak, aby každý konflikt čili zločin byl co nejrychleji ukončen, a to buď jednorázovou krevní mstou nebo veřejnou žalobou, po níž musela následovat dohoda o náhradě nebo o

kompromisním řešením. Trest smrti neexistoval, největším trestem bylo vyobcování ze společenství. Zákony byly totiž chápány jako pojítka všech lidí. Tento přístup přetrval na Islandu po staletí a vychoval po generacích v lidech jiné chování než na jaké navykla Evropa. Island neměl nikdy ve svých dějinách stálou a pravidelnou armádu, nikdy se nestal dějištěm celonárodní či občanské války, nikdy na žádnou zemi nezaútočil. Pouze v 15. století musel čelit útokům pirátů a není proto náhodou, že posledním kolektivním násilným činem Islandanů v jejich dějinách bylo pobití 30 baskických ztroskotanců (zřejmě pirátů) v roce 1615. Na tom nic nezměnila ani ozbrojená britská okupace ostrova 10. května 1940, která se obešla bez ztrát na životech.

S řešením sociálních problémů

Snad nejslavnější kapitolu své historie napsala nejstarší islandská společnost v řešení otázky sociální. Určitou část obyvatel Islandu tvořili lidé, kteří nedosáhli na vysněnou majetkovou metu jedné krávy či šesti ovcí - tedy lidé na hranici chudoby, bezzemci či ti, kteří si museli půdu pronajímat, bezdomovci, lidé práce neschopní, nesvéprávní. Také tito lidé, islandsky zvaní ómagi, měli stanovenou povinnou domovskou příslušnost (k obci, sněmu a soudu), což jim poskytovalo právo na zákonnou ochranu a péči. Podle islandského práva se museli o takové lidi postarat jejich pokrevní příbuzní (detailně pro tento účel určení až do pátého kolene), po nich jejich zaměstnavatelé (sedláci, majitelé půdy), u nichž zchudli nebo se stali práce neschopní. Jestliže potřebná osoba příbuzné či zaměstnavatele neměla, musela se o ně postarat místní komunita, stanovená jako společenství nejméně 20 plnoprávných sedláků s příslušností k témuž sněmu. Tyto obce měly své představenstvo, byly samosprávné a nepodléhaly žádné vyšší instanci. K péči o potřebné měly vyčleněny příjmy z chudinského desátku a přidělovaly je jednotlivým sedlákům, kteří měli povinnost poskytovat potřebným přístřeší, stravu a ošacení na úrovni jejich čeledi. Dále obec musela potřebným poskytnout tzv. dar jídla, které ušetřila v době povinného půstu nebo z lovu a rybolovu, konaných v neděli a o svátcích. U bezdomovce se taková obec určovala podle bydliště nejbližšího příbuzného do třetího kolene. Pokud takového příbuzného neměl, příslušela péče o něho celé zemi, a to tak, že u každého sedláka, k němuž daného dne dorazil, měl zajištěnu jednu večeři, o svátcích též snídani. Zároveň byla tvrdě trestána žebrota práce schopného jedince, který mohl být postaven mimo zákon.

Místní sociální zákonodárství bylo natolik vžité a silné, že zmírnilo i barbarský feudální zákoník, který dorazil na ostrov po připojení Islandu k Norsku a který na Islandu zavedl tělesné tresty a trest smrti. Např. ustanovením, že trest smrti za krádež si nezaslouží ten, kdo nesehnal práci k obživě a krádeží potraviny se zachránil před smrtí.

Nejen s altingem, ale i s lögréttou a godordy

Povrchně píšící novináři a apologeti buržoazní demokracie se zpravidla zmiňují jen o altingu jako o nejstarším parlamentu na světě, aby tak vyzdvihli a posvětili parlamentní demokracii na věčné časy. Zapomíná se přitom na lögréttu, předsednictvo altingu, složené z godů (předáků krajových sněmů) a jimi volených dalších zástupců 12 krajových sněmů. Povinností lögrétty bylo tlumočit zákony, přijímat nové a tvořit jejich novelizace, zprvu s provizorní platností na tři roky, posléze (pokud k nim nebyly vzneseny připomínky) s platností definitivní. Další povinností bylo volit rovněž na tři roky lögsögumadra, čili již zmíněného zákonopravce, jakéhosi předsedu předsednictva a prezidenta v jedné osobě, který měl za povinnost zahajovat zasedání altingu a přednášet Islandanům ústavu a platné zákony. Jak je z toho patrné, na tvorbu zákonů a do nejužšího řízení země mohli dosáhnout lidé přímo z jednotlivých krajů země, přičemž navrhování a tvorba zákonů byla (při neexistenci centrální

výkonné moci) pouze v rukou moci zákonodárné. Na prvním místě to byli tzv. godi, původně pečovatelé o víru předků, jejichž povinností bylo svolávat místní sněmy, jmenovat soudce a v altingu se podílet na tvorbě zákonů. Jejich volební mandát a obvod se nazýval godord, mohl být doživotný, mohl se prodat či pronajmout, přičemž každý sedlák (vlastníci alespoň jednu krávu či šest ovcí) si mohl vybrat goda (a tím i godord), jakého chtěl a s ním pak povinně jezdit na sněmy a hlasovat. Pouze pro srovnání: jako kdyby 200 poslanců (či ještě lépe 81 senátorů) našeho parlamentu mělo svůj mandát časově neomezený a každý by měl svůj volební obvod podle toho, odkud by pocházeli voliči, čili vlastně celostátní, zatímco volič by měl právo vybrat si někoho z těchto zastupitelů, kterého by podporoval a k němuž by vznášel své požadavky (popř. s nímž by hlasoval ve stejném krajském klubu zastupitelů). Zatímco v samotné osobě nevoleného goda (a zároveň náčelníka voličů) lze spatřovat reakční pozůstatek představeného rodu (s pravomocemi rozšířenými i na jiné jemu důvěřující osoby), v existenci volného či celostátního volebního obvodu lze vidět prvek progresivní, svou progresivností přímo úměrný centrem neomezované (tudíž zjevně autentické) místní či krajské samosprávy, dostatečně vybavené vlastními pravomocemi k úspěšnému zvládnutí místních či krajských problémů bez zásahů centra. Čili prvek, který je snem každého moderního autonomistického (samosprávného) hnutí v současnosti.

Jestliže dosavadním omezením každé místní či krajské samosprávy je jí nadřazená centrální správa státní, pak můžeme konstatovat, že starým Islandcům se podařilo této chyby vyvarovat, ovšemže jen do dob feudálních, tedy nadvlády norských a dánských králů, kteří Islandcům vnutili nadvládu své správy nad jejich samosprávou (v podobě jimi jmenovaných místodržících a dalších úředníků). Požadovat samosprávu občanů zdá se být málo, uvážíme-li, že samosprávy mohly pod jhem centrální správy existovat (či spíše žít) v jakékoliv společenské formaci. Proto je nutno žádat více: samosprávné společenské zřízení, v němž samospráva není služkou jí nadřazené správy, ale naopak je správě na všech úrovních a ve všech složkách společnosti nadřazená. Čili stav, který si s úspěchem vyzkoušela islandská společnost před více než sedmi sty lety.

S úctou k předkům a se schopností komenzalismu

Jakkoliv bylo mnoho napsáno o islandském pohanství i křesťanství, je prokázáno, že už mezi prvními záborci Islandu byli jak vyznavači pohanství, tak i křesťané. I když vyznavači pohanství byli v převaze (a bylo to svým způsobem i státní náboženství, tedy jazyka platných zákonů), nejsou na Islandu zaznamenány žádné nábožensky motivované války či boje - pouze spory, ale to až od okamžiku, kdy křesťanství začalo aspirovat na náboženství celonárodní a byla tak ohrožena pohanská víra předků. Dalo by se říci, že více než otázka náboženství zajímaly Islandany bez rozdílu postavení činy a moudrost předků, o čemž si vyprávěli ve svých slavných ságách. Na rozdíl od evropských křesťanů, kteří se hrozili smrti a pekla a řešili otázku hříchu a posmrtného života, Islandany zajímalo správné naplnění života žádoucími činy, tedy činy bez hanby. Věřili, že člověk žije dotud, dokud se vypráví pověst o jeho dobrých skutcích, že právě to ho činí nesmrtelným. Odtud tedy pramení i nevšední zaujetí Islandanů pro historii, genealogii (nauku o činech předků a o rodech a rodové posloupnosti), tradici i statistiku.

Úcta k životním zkušenostem předků ovšem nevyklučovala ani úctu k odkazu předků cizinců, z čehož lze odvodit snášenlivost i tolerantnost k jiným názorům a novotám, které v islandském prostředí prokázaly svou sílu, schopnost přežití či opodstatnění. Ta pak snadno vyústila ve schopnost komenzalismu, čili ve schopnost soužití se společenským zřízením jiného druhu či typu. Předpokladem k tomu bylo formálně se podřít cizinci v čemkoliv, ale jen za předpokladu, že tímto cizincem byla Islandu příznána a zachována ta specifika, na nichž islandská společnost lpěla a která ona považovala za nutná či zásadní ke svému životu.

A tak ztráta formální nezávislosti byla vykompenzována uznáním principů, které činily islandskou samosprávu fakticky dál nezávislou. Přijetí křesťanství bylo přitakáno v okamžiku, kdy bylo v jeho rámci zachováno dodržování dřívějších právních (tedy vlastně pohanských) zvyklostí. A cizí zákonodárství nabylo na platnosti potud, pokud učinilo svou součástí i dosavadní zákonodárství místní. I v tom tkví poselství prastaré islandské společnosti dnešku: vybudujme originální samosprávné společenské zřízení, ale chceme-li, aby obstálo v nepřátelském obklíčení neoliberálních demokracií a směrnic EU, nechť si zachová i prvky takové parlamentní demokracie a je schopno bez problémů dostát všem mezinárodním smlouvám, dohodám a závazkům.

Místo závěru

Když v roce 1000 hrozilo bezprostřední porušení zemského míru a rozdělení země na část s křesťanským zákonodárstvím a na část se zákonodárstvím pohanským, vystoupil na altingu tehdejší zákonopравce Torgeir Torkelsson, vyznáním pohan, s následující slavnou řečí: "Nenechme rozhodovat ty, kteří chtějí krajnosti, a přijměmež takový kompromis, aby obě strany získaly něco ze svých požadavků, a mějme všichni stejný zákon a stejné vyznání. Neboť by se dozajista ukázalo, že kdybychom rozbili zákon, rozbili bychom i mír".

Tuto citaci, jakož i všechna výše uvedená fakta, si může kdokoliv přečíst v knize Heleny Kadlečkové "Dějiny Islandu, která vyšla v Nakladatelství Lidové noviny (v edici Dějiny států) v roce 2001. Autorka knihy je odbornicí na historii severských národů a současně i překladatelkou severské literatury, zejména ság. Kniha je unikátním odborným počinem, uvážíme-li, že shrnuje takřka vše, co je české odborné veřejnosti o historii Islandu známo a co kdy bylo o této historii v Československu a v České republice vydáno. Pilný a vnímavý čtenář v ní pochopitelně nenajde jen výše uvedená fakta, ale i nepřehledné množství dalších zajímavostí z celé historie islandské společnosti, a to až do roku 2000.

Mgr. Jindřich Fajt 21. 9. 2008

Mistr Jan Hus stále živý pro přítomnost i budoucnost

Být ve sporu o minulost, přítomnost a budoucnost českého národa znamená být ve sporu o život, dílo a myšlenkový odkaz Mistra Jana Husa. Dosud to byly vždy tři hlavní směry, které k němu zaujímaly odlišná stanoviska - katolický (stanovisko záporné), socialistický (stanovisko kladné) a kapitalistický (stanovisko indiferentní). Katolíci ocejovali Mistra Jana Husa za kacíře, aby Husovi a jemu podobným zabránili stavět se proti rozhodnutím a autoritě katolické církve. Reálný socialismus na Husově učení ocenil morální vzepjetí proti bezpráví včetně Husova příklonu k obhajobě chudých i jeho sociální citění. Naproti tomu kapitál na Husa vytrvale zapomíná, a to nejen proto, že víru v Boha nahrazuje vírou v peníze, ale i proto, že Hus vytrvale kritizoval mamon, arogantnost i zhýralý způsob života bohatých a nadřazených. Zdálo by se tedy, že Mistr Jan Hus, jakkoli je oslavován v rámci státního svátku, jakoby se nikomu nehodil do krámu v celém rozsahu svého zápasu a učení. Zejména zarazí, že všemi uvedenými směry nebyla nikdy plně doceněna Husova neochvějná a nezpochybnitelná víra v Boha - z hlediska katolíků proto, že podle nich není možno věřit v Boha bez zprostředkovatelské role církve a jejích představitelů; z hlediska nás, komunistů proto, že bychom tím - ač v drtivé míře ateisté a materialisté - nahrávali náboženství a idealismu; a konečně z hlediska kapitalistů proto, že nejenže nahradili víru v Boha vírou v mamon, ale že Hus svou víru v Boha spojil s odsudkem světské společnosti, neřídící se v touze ovládat a vykořisťovat „své bližní“ zásadami křesťanské lásky a

milosrdenství.

Dne 25. 5. 1411 napsal Hus svému přívrženci, faráři Janu Bradáčkovi a jeho krumlovským ovečkám list, v němž opakovaně zdůraznil, že „více sluší poslouchati Boha než lidí“. Při příležitosti 595. výročí Husovy násilné a hrdinské smrti bychom my, komunisté, jakožto lidé, kteří snad nejvíce vždy doceňovali Husův boj za pravdu, sociální pokrok i mravní obrodu feudální společnosti, měli konečně vyzdvihnout i Husovu lásku k Bohu a božímu slovu. Neboť to, čím je pro věřícího láska k Bohu, tím by pro každého dialektického materialistu měla být láska ke svobodné lidské vůli!!! A uposlechnout svobodné lidské vůle znamená pro materialistu totéž co pro idealistu uposlechnout božího přikázání. Právě z tohoto úhlu pohledu bychom se tedy měli snažit správně pochopit vše, co o Bohu Mistr Jan Hus napsal. Jako příklad může znovu posloužit úryvek z Husova dopisu Bradáčkovi:

„Mocnosti ďábelské nebo lidské tedy na odpor se stavíme, když něco proti Bohu (v materialistickém pojetí tedy proti svobodné vůli – pozn. aut.) zavádí, v čemž zřízení Božímu (v materialistickém pojetí zřízení svobodnému – pozn. aut.) neodporujeme, nýbrž ho posloucháme. Tak totiž Bůh (čili svobodná lidská vůle – pozn. aut.) nařídil, abychom ve zlém neposlouchali moci nižádné“.

Tak 595 let od Husovy smrti je stále aktuální Husovo poselství: svobodná lidská vůle jasně velí, „abychom ve zlém neposlouchali moci nižádné“. Jestliže všichni lidé jsou nadáni svobodnou vůlí (lhostejno, že to někteří vydávají za vůli boží) a jestliže všichni lidé nemají – slovy Husovými – „ve zlém poslouchat žádné moci“, pak nám z toho vychází jediné řešení: být lidmi zcela se svobodně rozhodujícími v kterémkoliv okamžiku svého života. Nemáme-li při tom ve zlém poslouchat žádné moci, znamená to jediné: neposlouchat žádné moci, kterou jsme zcela svobodně schopni označit za zlou. Abychom žádnou moc nikdy nemuseli označovat za zlou, musela by to být moc, na jejímž vzniku, existenci a zániku jsme schopni sami se podílet svou svobodnou vůlí. Jedinou mocí, na které by se tedy mohli všichni lidé jakožto lidé nadáni svobodnou vůlí podílet, aniž by ji – právě pro onu svou bezprostřední účast na ní – byli nuceni označovat za zlou, by mohla být pouze moc samosprávná. Co je vyjádřeno složitěji, může být podáno i jednodušeji: Aby svobodná vůle nemohla být nikdy a v ničem potlačována, je nutné dopracovat se takového společenského zřízení, které by každému člověku dostatečně umožňovalo takovouto vůli projevit – lhostejno, zda proti kolektivu (tedy ve prospěch vlastní, individuální cesty) nebo v jeho prospěch (tedy ve prospěch společné práce a společně přijatého a realizovaného úkolu). Muselo by to být tedy samosprávné společenské zřízení. Tudy tedy zcela logicky vede Husova cesta k Božímu království na zemi, a tudíž tamtéž jak cesta všech věrných křesťanů, tak i všech dialektických materialistů. Mistr Jan Hus se totiž v tomto bodě setkává i s V. I. Leninem, který ve svém Státu a revoluci předpověděl: „Budou-li se opravdu všichni podílet na správě státu, pak už se kapitalismus nemůže udržet.“ Samosprávné společenské zřízení je tedy to, oč by v naší zemi – z odkazu Mistra Jana Husa a nezlomné svobodné vůle všech komunistů a jejich sympatizantů – v budoucnosti mělo jít. Proč tomu tak dosud není, ptejme se při příležitosti 595. výročí Husova upálení všech těch, kteří se s touto vizí dosud zdráhají mezi lid obecný čili mezi pracující jít.

Zřejmě je tomu tak především proto, že než se tak stane, lidé budou nuceni projít tak vážnou morální krizí, aby byli vůbec schopni zbavit se svého individualistického egoismu a neodpovědnosti za věci veřejné a teprve následně – v osobním zoufalství nejvyšším – pochopit a vzít myšlenku či vizí vlastní samosprávnosti za nosnou, srozumitelnou a především za svou.

Jakoby nás ani od Husa neoddělovala hradba téměř šesti století, když se ve svém listu, psaném v srpnu 1412 svým odpůrcům z kláštera v Dolanech u Olomouce, ptá: „Kdo v těchto časech při lidech nejvýše lakotných, nejvýše pyšných a zatvrzelých, kteří sluch svůj od pravdy odvrátili a ku bájím se obrátili, prospěchu dojde?“ Zajisté nikoliv ti, kteří jako obyčejně, i u

letošních voleb chyběli, a těžko říci, kdo z těch, kteří nevolili komunisty! Už tím spíše, že ke zdárnému vyřešení nejen finanční a ekonomické, ale především morální krize, která se celou naší zemí šíří, rozhodně tací v kladném slova smyslu nepřispěli! Vzhledem k povaze a hloubce této krize je ovšem i možné, že přes značnou hloupost, zaslepenost a zřejmé ideové tápání a sociální nevyzrálost voličů (zejména pak prvovoličů) – jak ukázaly květnové volby - nebude třeba na nové projevení svobodné (tudíž i náležitě odpovědné) lidské vůle až tak dlouho čekat. Vždyť lidská historie mnohokrát prokázala, že věci dlouhodobě nazrávající zejména v krizových situacích nabírají překotný spád. Bylo by tudíž neomluvitelnou chybou, kdybychom my, komunisté, nebyli (jak už se to ostatně také několikrát v historii komunistické strany stalo) na tuto možnost včas připraveni a tolik potřebné samosprávnosti svobodné lidské vůle nedali zavčasu průchod.

Neberme na lehkou zejména to, že současná krizová situace u nás i v Evropě do značné míry připomíná prohnulost univerzálních institucí, dlouhodobý růst arogance, egoismu a pohrdání morálkou, což vše uvrhlo původně prosperující a stabilní království Karla IV. do zmatků, hlubokých sociálních rozdílů a neřestí, taktéž Evropu do papežského schizma tak, jak to za vlády Václava IV. zažil a právem kritizoval Mistr Jan Hus. A stejně tak to, že jakoby dlouhodobé (polistopadové) rozdělení české společnosti na dva tábory pravice a levice připomínalo tu dobu, kdy katolická a kališnická víra rozdělila národ na část katolickou a husitskou. Proto nezbytná morální obroda společnosti (nutná napříč téměř celým politickým spektrem) a s tím spojená nutná (ale bohužel dosud stále chybějící) levicová vize – tedy vize samosprávně organizované společnosti - je to, oč tu běží už dnes. Kdo o tom dosud pochybuje, nechť si uvědomí pravdu, kterou o Husovi pronesl velký humanista Erasmus Rotterdamský: „Husus eombustus, non convictus.“ („Hus upálen, ne přemožen.“)

Mistře Jene, dovedeme si představit, jak ti bylo obklopenému nepřáteli. I my, komunisté, se máme na co v množství nenávisti vedené proti nám i složitosti překážek hnutých nám do cesty v dalších dnech, týdnech i letech těšit! Avšak i v constantii, čili ve vytrvalosti v pravdě, o níž jsi psal svým věrným z Kostnice, jsi pro nás příkladem a i my, lhostejno, zda mladí či staří, v ní musíme vytrvat. Proto: nepřátel se nelekejme, na množství nehleďme, hrrr na ně vzkřikněme! Tábor byl vždy programem tvých následovníků, je tedy i naším!

Jindřich Fajt 30. 5. 2010

Karel Marx o České republice

Když jsem si na Nový rok listoval Marxovým náčrtem k Občanské válce ve Francii, který tento největší filozof všech dob sepsal někdy v dubnu či květnu roku 1871, nestačil jsem se divit, jak už tehdy trefně vystihl podstatu fungování a krátkou historii České republiky. Dokonce tak trefně, že by od hodiny mohl dělat naší společnosti kronikáře. Posuďte sami:

„Celá zkaženost kapitalistického režimu, jehož vrozená tendence dostala volný průchod, propukla s naprostou nespoutaností. Zároveň se rozpoutaly orgie rozkošnického hýření, prostopášné nádhery, jakési pandemonium všech nízkých vášní »vyšších tříd«. Tato konečná forma vládní moci byla zároveň její nejprostitovanější formou, bylo to nestydaté drancování státních zdrojů bandou dobrodruhů, semenišťe obrovských státních dluhů, oslava prostituce, vumělkovaný život plný falešného předstírání. Vládní moc se vším svým pozlátkem, pokrývajícím ji od hlavy až k patě, se topila v bahně. (...)

Dokud se však tento řád přijímal jako nezvratná a nepopíratelná nutnost, mohla mít státní moc zdání nestrannosti. Udržovala existující porobenost mas jako neměnný řád věcí a jako společenský fakt, který masy snášely bez boje a jejich »přirození představení«

bezstarostně uskutečňovali.“

Asi jsem udělal chybu, když jsem se pokoušel v těchto Marxových slovech nalézt nějaký optimismus do roku 2012. Jaký optimismus ostatně najít v nijak radostném zjištění, že žiji (a možná budu muset i dožít) ve stejném bahně, v jakém se kdysi topila francouzská společnost druhé poloviny 19. století. Leda že bych nebyl sám, kdo by žádal o radikální změnu takových poměrů. To by ovšem už v tomto roce musela nastat situace, kdy by většina poctivě pracujících v České republice konečně otevřela oči a uvědomila si pravý (ano, doslova pravý) stav věcí. Neboť – slovy Marxovými – dokud bude stávající řád v České republice většinou pracujících přijímán jako ona nezvratná a nepopiratelná nutnost, těžko kdy z takového bahna vybredneme a těžko nám pomohou každým rokem opakovaná novoroční přání zdraví, štěstí, spokojenosti, vzájemné lásky a lepších časů.

Čeští pracující i nezaměstnaní, procitněte už konečně ze svých iluzí a předsudků a žádejte nezbytné změny jak v přerozdělení státní moci ve svůj prospěch, tak tomu v celospolečenském ohledu odpovídajícím prosazení hrabivým egoismem neustále urážených a ponižovaných morálních hodnot!

Jindřich Fajt 2. 1. 2012

Ohlédnutí za československou federací

Jakkoliv jsou tyto dny poznamenány mimořádnými volbami do Poslanecké sněmovny PČR, není důvodu si několika slovy nepřipomenout 45. výročí přijetí ústavního zákona o československé federaci (č. 148/1968 Sb.), který byl dne 27. 10. 1968 přijat Národním shromážděním ČSSR a který s platností od 1. 1. 1969 rozdělil území ČSSR mezi Českou socialistickou republiku a Slovenskou socialistickou republiku s vlastními národními radami a vládami, podřízenými orgánům federálním (dvoukomorovému Federálnímu shromáždění ČSSR složenému ze Sněmovny lidu a ze Sněmovny národů, prezidentu ČSSR a federální vládě), též s vlastním občanstvím (českým a slovenským), nedělitelným od občanství československého. A kterým tak bylo téměř před půlstoletím dosaženo spravedlivé politické rovnoprávnosti mezi dvěma bratrskými národy – Čechy a Slováky. Tedy kdy bylo docíleno takového stavu, který sice nakonec vyústil v zánik Československa k 1. 1. 1993, který ovšem vytvořil nezbytný základ pro to, aby se tak stalo bez rozepří a bojů a aby tudíž bylo možno přátelství a spolupráci mezi oběma národy zachovat a rozvíjet podnes. A který nemůže být zneužit ani v budoucnosti ani k politickým rozepřím, neboť se stal snad jediným pozitivním bodem roku 1968 nejen z hlediska reformního, revizionistického až pravicového, tak i z hlediska socialistického, marxistického a leninského.

Právě z tohoto hlediska šlo v roce 1968 o jediný krok (politicky vytýčený už zasedáním ÚV KSČ v lednu 1968), který se OPOŽDĚNĚ (a přece nikoliv úplně) přiblížil důslednému leninskému pojetí o politické federaci.

Podle Leninových tezí k II. kongresu Komunistické internacionály měly být vztahy mezi národy, ovládanými spolupracujícími diktaturami proletariátu NEJDŘÍVE a PŘEDNOSTNĚ uspořádány na federativním principu, nikoliv však proto, aby tento buržoazní princip formální rovnosti postupně oslabil vývoj k socialismu, ale aby postupně ustoupil skutečnému (hospodářskému a sociálnímu) stírání nerovností mezi národy metodou postupného budování jednotné socialistické společnosti. („Federace je přechodnou formou k úplné jednotě pracujících různých národů“, Leninovy Sebrané spisy, sv. 41, str. 195-204)

V Československu bylo „pochopitelně“ postupováno opačně: od Masarykova nevědeckého pojetí jediného československého národa (účelově tak celkovým počtem svých příslušníků převyšujícího počet sudetských Němců) a Gottwaldova unitárního státu

(motivovaného obavami z politicky odlišných sil na Slovensku v letech 1947 až 1948) ke státu federativnímu.

Tím bylo sice Leninově požadavku učiněno v roce 1968 zadost, ale v důsledku nesprávného Gottwaldova, Zápotockého a Novotného setrvávání na stalinské autonomizaci (rázně odmítnuté Leninem ještě před vznikem Sovětského svazu) OPOŽDĚNĚ a tudíž v protismyslu k jeho myšlence: pozdní státoprávní vyrovnání Čechů a Slováků sice přispělo ke spokojenosti ze slovenské strany, ale jen dočasně: federace z roku 1968 tak jako způsob politicko-právního a mocenského vyrovnání mezi Čechy a Slováky už nevedla jednoznačně ke stmelení obou národů, ale v podmínkách potíží a eroze socialismu naopak vytvořila tolik potřebný legislativní rámec k zániku Československa na základě nacionalistických (tedy svou povahou skrytě buržoazních) požadavků hlásajících úplné osamostatnění obou národů (tedy se skutečným cílem antikomunistických elit rozdělit se územně o moc a rozdělit si mezi sebe i dosažené výsledky socialismu). Nicméně kvalita této federace z roku 1968 přispěla ke skutečnosti, že rozdělení Československa na českou a slovenskou část k 1. 1. 1993 proběhlo bez větších problémů a pokojně (aniž by narušilo přátelské vztahy mezi oběma národy) a neumožnilo tak rozpoutat větší (a svou podstatou velmi nebezpečné) nacionální vášně, jistěže ovšem bez tolik potřebného občanského referenda a tak za zády většiny občanů, přejících si setrvání ve společném státě.

Jakkoliv můžeme být ke způsobu, jakým byly postupně pod vedením KSČ (tedy zejména v letech 1948 až 1968) státoprávní vztahy mezi Čechy a Slováky utvářeny, kritičtí, nelze NIKDY opomenout, že v hlavním bodě národnostní politiky Čechů vůči Slovákům nejenže náš socialistický stát neučinil chybu, ale může být historicky předkládán jako vzor jiným národům – totiž v bodě zcela nutného hospodářského a sociálního vyrovnání Slovenska s českými zeměmi, kterému bylo věnováno ze strany KSČ mnoho pozornosti už od roku 1948 a který plně naplnil onu marxistickou tezi o tom, že nikoliv jen formální (tedy státoprávní), ale především sociální a hospodářské narovnání mezi národy může a musí vést k jejich skutečné rovnosti a přátelství. V československých poměrech bylo toto vyrovnání dokončeno kolem roku 1983, tedy daleko dříve než mohl uměle (a tudíž na základě nepodstatných argumentů) vyvolávaný buržoazní nacionalismus zmařit jeho výsledek (totiž přátelství mezi oběma národy) – a jistěže tak i dříve, než by podle Leninova konceptu mohla být federalizace (jako výraz politického a právního zrovnoprávnění mezi oběma národy) označena jako zbytečná či nadbytečná.

Je ovšem třeba vidět, že pokud by byla česko-slovenská federace zřízena hned po Únoru 1948, mohlo dojít na Leninova slova: že totiž po dosažení onoho sociálního a hospodářského vyrovnání Slovenské socialistické republiky (SSR) s Českou socialistickou republikou (ČSR) v 80. letech 20. století by oba národy dosáhly takové míry spokojenosti při posuzování všech svých vztahů v ČSSR, že by nejenže nemohly vzniknout požadavky na rozdělení Československa a jeho zánik (že by si tedy antikomunistické politické reprezentace obou národů ani neodvážily takovýto požadavek vznést, resp. neměly by ho čím zdůvodnit), ale že by tomu bylo oběma národy aktivně bráněno či dokonce zabráněno.

Proč se tedy rozpadly i ty federace (svazy) typu Jugoslávie a Sovětského svazu, které byly zřízeny bezprostředně po vítězství socialistických revolucí? Logicky nejen proto, že nedosáhly takového stupně skutečného (tedy hospodářského a sociálního vyrovnání) jako Češi a Slovinci (ba vedly naopak k narůstání svazových rozdílů v těchto oblastech), ale také pro ty politické a ideologické chyby, které ve všech evropských socialistických zemích (tedy nejen v Československu) způsobily poměrně rychlou ztrátu proletářského charakteru státu (čili zúžení skutečné diktatury proletariátu ve všech částech státu jen na ústavou nadiktovanou vedoucí úlohu komunistické strany působící jednostranně z centra).

Tak se nakonec stalo, že se postupně zmenšil a stal se nepodstatným původně zamýšlený podstatný rozdíl mezi buržoazním (formálním) pojetím federace (založené na

dělbě výkonné a zákonodárné moci) a socialistickým pojetím federace (jakožto svazu), založené na důsledném uplatnění spojení výkonné a zákonodárné moci na všech úrovních státu dále děleného na svazové (federální a autonomní) části. Je třeba zdůraznit, že československá federace z roku 1968 se v tomto ohledu stala polovičatostí mezi oním buržoazním a oním socialistickým pojetím (centrální orgány zůstaly poplatné buržoaznímu pojetí dělení moci, zatímco pravomoci národních rad bez národních prezidentů se blížily spíše sjednocujícímu pojetí socialistickému). Polovičatostí nikoliv rozhodující pro příznivý hospodářsko-sociální výsledek vyrovnání mezi Čechy a Slováky, ale přece jen dosti podstatnou pro zánik Československa.

Jindřich Fajt

Bilance českého válečného utrpení (do roku 1945)

Když v roce 2011 vydalo **frýdecko-místecké nakladatelství Alpress knihu "Nejdůležitější bitvy v českých dějinách" autorů Jitky Lenkové a Václava Pavlíka**, mohlo se nezasvěcenému zdát, že se tím dostala do rukou české veřejnosti kniha, která výběrem a hodnocením bitev bude přehledným a objektivním průvodcem po všem, co bylo o této problematice dosud napsáno. Mluvil pro to i připojený výběr z použité literatury, který uvedl 33 titulů prací renomovaných historiků, 4 periodika a 18 internetových odkazů. Autoři k tomu v úvodu poznamenali: "Nebylo jednoduché přehledným a srozumitelným způsobem zpracovat tak obsáhlou látku, tím spíše, že prameny, z nichž jsme čerpali, si vzájemně i protirečí anebo uvádějí odlišné údaje, o jejich přesnosti ani nemluvě". Ke škodě věci se však ani oni nevyvarovali řady překlepů a faktických chyb. Zajisté nepatří k těmto chybám to, že autoři neuvedli jakýsi konečný počet bitev, neboť vždy bude na pořadu dne otázka, co je to důležitá bitva a co už důležitá bitva není, resp. i otázka, které ozbrojené střetnutí už je možno považovat za bitvu a které nikoliv. Když už si však v úvodu ke své práci stanovili kritérium, že má jít o bitvy s účastí českých vojáků (lhostejno, zda bojovali na českém území či nikoliv), pak by jistě v knize neměla být uvedena letecká bitva mezi americkými a německými letadly nad Kovářskou 11. 9. 1944 (ač nad českým územím, nicméně bez české účasti) a naopak by nemělo být kupř. opomenuto bojové vystoupení Čechů v rámci Slovenského národního povstání, anebo i jinde v zahraničí (bitva u Bachmače, boje čs. interbrigadistů v republikánském Španělsku, bitva u Žaškova, vystoupení čs. dělostřelců u Jasla a v ostravské operaci a pod.). A možná, že s výběrem bitev (ve staré české historii bezchybným) souvisí i největší problém celé knihy - a to je naprostá absence jakékoliv náznaku třídní předurčenosti a podmíněnosti válek a s tím související i absence hodnocení z třídních pozic (i z řady drobných poznámek k aktérům bojových střetů je zřejmé, že uplatňují přístup a hodnocení z nelevicových pozic).

A tak pozorný čtenář v knize nenalezne, které z popisovaných střetů byly války obranné (spravedlivé) a které útočné (agresivní) a ve prospěch koho a za jakým účelem byly vedeny. Jakoby se i v této knize objevil poněkud běžný nedostatek polistopadové historie nevidět nebo překrucovat a vnášet tak zmatek zejména do hlav neinformovaných. Už takovýto postoj k uvedené knize jakoby ji předurčoval k odložení, kdyby ovšem přes všechny její nedostatky nebyla vhodným (fecně statistickým) podkladem či materiálem právě k takovému posouzení.

A to není zase tak příliš lichotivé k české historii, jak by se mohlo při vlasteneckém přístupu k údajům v této knize uvedeným zdát.

Pokusil jsem se proto o tuto kvalifikaci, ale nikomu ji nevnucují, pouze dávám k připomínkovaní. Vše totiž nezávisí jen na úhlu pohledu, ale hlavně na hloubce poznání. Z tohoto hlediska přiznávám, že i já jsem neměl příliš času na detailní zkoumání všech ve výše uvedené knize uvedených válečných konfliktů, takže i mé hodnocení může být schematické. Přesto (a nebo právě proto) ho předkládám jako **výzvu k dalšímu bádání a upřesňování, samozřejmě z hlediska marxistického a leninského**. Ale jedno je z následujícího přehledu jasné: ne vždy Češi stáli na

správné straně konfliktu a ne vždy obě strany byly v právu, nikoliv z hlediska státoprávního, obhajoby stávajících zákonů, ale především z hlediska třídního, kdy šlo více o mocenské střety feudálů a imperialistů, než o obhajobu české státnosti a zájmů českého obyvatelstva (při válkách obranných všech obyvatel českého státu), při válkách útočných jen ve prospěch vládnoucích tříd (feudálů, církve a kapitalistů na úkor v těchto válkách umírajících vojáků z řad neprivilegovaných vrstev národa). **Proto by bylo třeba zklidnit české nacionalistické hormony!** Být hrdý na všechny české válečné úspěchy znamená podněcovat nacionalismus a válečnický fanatismus, nikoliv vlastenectví. **Ctít české oběti jakýchkoliv válek znamená je především ctít jako oběti těchto válek a vlastenectví pěstovat jen v případě válek obranných a válek za sociální emancipaci a třídní vítězství tříd utlačovaných třídami vykořisťovatelskými.**

Výčet válek s českou účastí (do roku 1945) , doplněný pokusem o jejich celkové hodnocení:

avarská 526 - národně osvobozenecá, obranná, spravedlivá, vítězná
franká 630-631 (Wogastisburg 630-631) - obranná, spravedlivá, vítězná
tažení Karla I. Velkého do Čech 805-806 (Canburg 805) - obranná, spravedlivá, vítězná
I. tažení Ludvíka I. Němce do Čech 849 (záseky 849) - obranná, spravedlivá, vítězná
II. tažení Ludvíka I. Němce do Čech 872 (u Vltavy 872) - obranná, spravedlivá, porážka
válka Ludvíka I. Němce o Velkou Moravu 870-874 - obranná a národně osvobozenecá, spravedlivá, porážka a vítězství
lucká válka kol. 900 (Turské pole kol. 900) - obranná, spravedlivá, vítězná
čtrnáctiletá 936-950 (válka Boleslava I. se Sasy a Otou I. Velikým) - výbojná i obranná, sjednocovací, spravedlivá i nespravedlivá
válka Němců s Madary 955 (Lech 955) - zahraniční pomoc Boleslava I. (obrná, spravedlivá, vítězná)
válka císaře Oty I. Velkého s Boleslavem I. 963 - obranná, spravedlivá, porážka
válka Oty II. s Boleslavem II. a Měškem (německo-česko-polská válka) 975 - 978 zpočátku nespravedlivá (protiněmecká), pak obranná (bitva u Plzně 976)
vyvraždění Slavníkovců 995 (Libice 995) - občanská, útočná, nespravedlivá, vítězná
válka císaře Jindřicha III. s Břetislavem I. 1040-1041, II. tažení - obranná, spravedlivá, vítězná (Brůdek 1040), porážka (Praha 1041)
I. válka uherská (občanská) 1060 (Mošon 1060) - zahraniční pomoc Vratislava uherskému králi Ondřeji I. v boji o trůn (nespravedlivá, boj o moc, porážka)
polsko-česká válka (vpád Boleslava II. Smělého do Čech, proti Vratislavovi II.) 1070 (Hradec nad Moravicí 1070) - obranná, spravedlivá, vítězná
II. válka uherská (občanská) 1074 (Mogyoród 1074) - zahraniční pomoc Oty Olomouckého vévodovi Gejzovi v boji o trůn - nespravedlivá, boj o moc, vítězná
I. válka německá (občanská) 1075 (Hohenburg 1075) - zahraniční pomoc Vratislava II. králi Jindřichu II. v boji proti Sasům a Durynkům - nespravedlivá, vítězná
války Jindřicha IV. s Rudolfem Švábským (1077 - 1180)
II. válka německá (občanská) 1077 - zahraniční pomoc Vratislava II. králi Jindřichu IV. v boji o trůn - nespravedlivá, boj o trůn a území (Bavorsko, Švábsko) - nespravedlivá, boj o moc, vítězná
III. válka německá (občanská) 1078 (Mellrichstadt 1078) - zahraniční pomoc Vratislava II. králi Jindřichu IV. v boji o trůn a území (Švábsko) - nespravedlivá, boj o moc, vítězná
IV. válka německá (občanská) v Durynsku 1080 (Flarchheim a Hohenmolsen 1080) - II tažení, zahraniční pomoc Vratislava II. králi Jindřichu IV - nespravedlivá, boj o moc a území, nerozhodná
válka o Rakousko 1082 (Mailberk 1082) -útočná, nespravedlivá, vítězná
boj Jindřicha IV. s papežem o moc 1083 (Řím 1083) - zahraniční pomoc Vratislava II. králi Jindřichu IV. - útočná, nespravedlivá, vítězná
vpád Vratislava II. do Míšeňska 1087 (Hvozdec 1087) - útočná, nespravedlivá, vítězná
polsko-česká válka (vpád Boleslava III. Křivoústého do Čech) 1110 (Trutina 1110) - spravedlivá, obranná, porážka
válka krále Lothara III. se Soběslavem I. 1126 (Chlumec 1126) - spravedlivá, obranná, vítězná
válka císaře Fridricha Barbarossy v severní Itálii 1158 (Milán 1158) - zahraniční pomoc

Vladislava II. - útočná, nespravedlivá, vítězství

válka Bedřicha a Soběslava II. o knížecí stolec (občanská) 1179 (Loděnice a Praha 1179) - nespravedlivá, boj o moc, vítězná pro Bedřicha a Německo

válka o Moravu 1185-1186 (Loděnice 1185) - spravedlivá (sjednocení země), útočná, nerozhodná

válka s Mongoly ve Slezsku a na Moravě 1241-1242 (Lehnice 1241, Olomouc 1242) - spravedlivá, obranná, vítězná

válka Přemysla Otakara II. s otcem Václavem I. o trůn 1248-1249 (Most 1248, Praha 1249) - nespravedlivá, boj o moc, vítězná pro Václava I.

válka o rakouské dědictví mezi Přemyslem Otakarem II. a Bélou IV. (I. česko-uherská válka) 1252-1253 - útočná a nespravedlivá z obou stran, boj o moc, nerozhodná

křížová výprava proti pohanským Prusům 1255 (na Samlandu 1255, u Rudavy) - útočná, nespravedlivá, vítězná

vpád Přemysla Otakara II. do Bavorska 1257 (Muhldorf 1257) - útočný, nespravedlivý, porážka

válka o Štýrsko (II. česko-uherská válka) 1259-1260 (Kressenbrunn 1260) - pomoc Přemysla Otakara II. štýrské šlechtě, která povstala proti Bělovi IV - spravedlivá, osvobozeněcká, vítězná

křížová výprava na Litvu (do Galindie) 1267 - útočná, nespravedlivá, neúspěšná

uherské tažení Přemysla Otakara II. (III. česko-uherská válka) 1270-1271 (Rábnice 1271, Mošon 1271) - útočná, nespravedlivá, boj o moc nad Korutany a Slovenskem, vítězná

IV. česko-uherská válka 1273 - oboustranně útočná, nespravedlivá, nerozhodná

odboj Přemysla Otakara II. proti králi Rudolfovi Habsburskému 1276-1278 (Videň 1276, Moravské pole 1278) - oboustranně útočná, nespravedlivá, boj o moc

Braniboři v Čechách a občanská válka 1278-1283 - OKUPACE (porážka)

vpád Václava II. do Sandoměrska a jeho připojení k Českému království 1292 (Sieradz 1292) - útočná, nespravedlivá, vítězná

německá válka (občanská) 1298 (Gollheim 1298) - zahraniční pomoc Václava II. Albrechtu I. Habsburskému v boji o trůn - útočná, nespravedlivá, boj o moc, vítězná

vpád Václava II. do Uher 1304 za účelem záchrany syna

říšské tažení krále Albrechta I. Habsburského proti Václavu II. 1304 (Kutná Hora 1304) - obranná, spravedlivá, vítězná

válka Jana Lucemburského a Jindřicha Korutanského o český trůn (občanská) 1310 (Ohře, Kutná Hora, Praha) - nespravedlivá, boj o moc, vítězná pro Jana Lucemburského

pohraniční válka Matúše Čáka Trenčanského a Jana Lucemburského 1315 (Holíč 1315) - oboustranně útočná, spravedlivá z české strany (odvetná), vítězná

I. německá válka (občanská) 1316 (Esslingen 1316) - zahraniční pomoc Jana L. králi Ludvíku Bavorovi v boji o trůn - nespravedlivá, boj o moc, vítězná

vzpoura české šlechty proti Janu Lucemburskému (občanská válka) 1318 (Žatec 1318) - spravedlivá ze strany šlechty a vítězná

II. německá válka (občanská) 1320 - 1322 (Muhldorf 1322) - zahraniční pomoc Jana L. králi Ludvíku Bavorovi v boji o trůn - nespravedlivá, boj o moc, vítězná

válka o moc v německé říši 1331-1332 (Mailberg 1332) - útočná, nespravedlivá, porážka

válka mezi severoitalskými městy = zápas Lucemburků o moc nad některými městy 1332-1333 (San Felice 1332, Bergamo a Ferrara 1333) - zahraniční pomoc Jana L. svým italským městům - útočná, nespravedlivá, boj o moc a území, 1 vítězství a 2 porážky

tažení proti rakouským knížatům 1336 (Lambrechtsberg 1336) - válka Jana L. o moc a území v Rakousku - útočná, nespravedlivá, vítězná, ale neúspěšná

stoletá válka (m. j. Kresčak 1346) - zahraniční pomoc Jana L. fr. králi Filipu IV - obranná, spravedlivá, úspěšná (později)

I. válka o Braniborsko 1348 (Frankfurt 1348) - pomoc Karla IV. Woldemarovi - útočná, nespravedlivá, boj o moc, vítězná

II. válka o Braniborsko 1371-1373 - útočná, spravedlivá (dle dědické smlouvy), vítězná

šlechtická válka a vzpoura české šlechty proti Václavu IV. (občanská) 1383 - 1394 (Dvůr u Berouna 1394) - nespravedlivá (boj o moc) i spravedlivá (obnovení pořádku v zemi), vítězná ze strany šlechty - 5.5.1394 vznik Panské jednoty

válka Polska a Litvy se Řádem německých rytířů 1410 (Grunwald 1410, Radzyň) - zahraniční

pomoc 3 českých korouhví Polákům - obranná i útočná, spravedlivá, vítězná (Češi v obraně a na ústupu)

husitské války 1419-1437 (Nekmír 1419, Sudoměř, Mladá Vožice, Vítkov I. - Němci aj., Horažďovice a Vyšehrad 1420, Kutná Hora - Němci 1421, Habry II. - Uhři 1422, Hořice 1423, Malešov 1424, Ústí nad Labem III. - Němci 1426, Tachov Němci, angličtí lučištníci, IV. 1427, Domažlice - Němci, Vatikán V. 1431, Hiltesried, Polsko a Balt 1433, obléhání Plzně 1433-1434, Lipany 1434, Křeč 1435, Sion - Uhři 1437)

- občanská: obranná i útočná, spravedlivá
- obranné proti vnějšímu nepříteli - spravedlivé
- útočné: spanilé jízdy (vývoz ideologie) - nespravedlivé

zahraniční pomoc Jana Čapka ze Sán polskému králi Vladislavu II. Jagelonskému - obranná, spravedlivá

válka o český trůn 1438 (Tábor a Želenice u Bíliny 1438) mezi Albrechtem Rakouským a polským princem Kazimírem (mezi Čechy občanská) - útočná, nespravedlivá, boj o moc, vítězná ze strany Rudolfa

války Jiřího z Poděbrad s nepříteli domácími i zahraničními 1448 - 1473? (Praha 1448, Tábor 1452, Frankenštejn 1467, Nýrsko I - Němci 1467, Třebíč II. - Uhři, Matyáš Korvín, 1468 (poté okupace Moravy, Slezska, Dolní a Horní Lužice), Turnov III. - Němci, Poláci 1468, Vilémov - Uhři 1469) 1465 Jednota zelenohorská

- válka s umírněnými husity a katolíky (občanská válka s domácím odbojem)
- válka (4tyři tažení) s cizími nepříteli

boje bratříků v Uhrách 1451 - (Lučenec 1451, Šarišský potok 1458, Velké Kostolany 1467)

turecko-uherská válka - po r. 1462 - účast Jana Jiskry z Brandýsa - obranná, spravedlivá

dvanáctiletá válka mezi Polskem a Řádem 1454-1466 (Chojnice 1454) - pomoc Bernarda z Cimburka Řádu proti Polákům - vítězství Řádu u Chojnic, pak porážky - nespravedlivá válka za žold

válka s Turky 1526, 1529 (Moháč 1526, Vídeň 1529) - pomoc českých oddílů - obranná, spravedlivá (porážka a vítězství)

šmalkaldská válka (občanská) 1547 (Muhlberg 1547) - mezinárodní pomoc Ferdinanda I. císaři Karlu V v boji s protestanty - nespravedlivá, vítězná

třicetiletá válka 1618-1648 (Lomnice nad Lužnicí 1618, Záblatí 1619, Písek 1620, Bílá Hora 1620, Lutzen 1632, Jankov 1645, Praha 1648)

- válka česká, s Habsburky - obranná, spravedlivá
- válka švédská, se Švédy - na našem území obranná (spravedlivá)

válka s Turky 1683 (Vídeň 1683) - pomoc českých oddílů - obranná, spravedlivá

válka o dědictví španělské 1701- ??? (Hochstadt 1704) - nespravedlivá, boj o moc na německém území

válka o dědictví rakouské - vpády do Čech 1741?-1745 (Písek 1741: Francouzi, Němci Rakušané, Češi, Uhři, Chorvaté; Chotusice 1742: Rakušané, Češi x Prusové; Zahájí 1742, Týn nad Vltavou 1744

ZTRÁTA SLEZSKA

sedmiletá válka 1756-1763 - vpád Prusů do Čech a Moravy (Lovosice 1756, Štěrboholy, Praha a Kolín 1757, Domašov nad Bystricí 1758)

selské povstání 1775 (Chlumecko 1775) - spravedlivá, porážka

francouzsko-rakouská válka 1792-1793 (Neerwinden 1793, česká účast) - nespravedlivá, vítězná

napoleonské války v dobách, kdy bylo ve válce Rakousko (Slavkov 1805, Lipsko 1813) - nespravedlivá

pražské povstání 1848 (Praha 1848) - obranná, národněosvobozencká, spravedlivá, porážka

rakousko-sardinská válka 1848 + povstání v Milánsku a Lombardii = I. italská válka za nezávislost (Santa Lucia 1848, česká účast, Custoza 1848, Mortara 1849, Novara 1849) - nespravedlivá, vítězná

rakousko-francouzská válka 1859 = součást II. italské války za nezávislost (Magenta 1859, Melegnano 1859, česká účast, Solferino 1859, česká účast) - ze strany Rakouska obranná, ale nespravedlivá (okupace části Itálie), ze strany Itálie spravedlivá (národněosvobozencká), porážka (Itálie získala Milánsko)

válka o Šlesvicko-Holštýnsko (mezi Německem a Dánskem) ??? (Helgoland 1864) - ze strany

Německa útočná (osvobozenecká), spravedlivá, výsledek?
 prusko-rakouská válka = sedmitýdenní 1866 (Osvětim, Zuckamantl, Chrastava, Dlouhé Mosty, Kuří Voda pod Ralskem, Mnichovo Hradiště, Trutnov, Starý Rokytník, Náchod, Česká Skalice, Sviňštiny, Dvůr Králové, Jičín, Hradec Králové či Chlum 1866) - obranná, spravedlivá, porážka
 --- součástí?: Vis 18.- 20. 7.1866 - ze strany Itálie útočná, ze strany Rakouska obranná, spravedlivá, vítězná, TARANOVÁNÍ, KLOUN
 anexe Bosny a Hercegoviny 1878 (Maglaj = maglajz, Doboj 1878, česká účast) - útočná, z obou stran nespravedlivá, vítězná
 první světová válka 1914-1918 (Krašnik 1914, Gorlice 1915, Zborov 1917, Caporetto 1917, Lipjagy 1918, Terron 1918)
 - válka imperialistická, ze strany Rakouska útočná, nespravedlivá, porážka
 - válka národně-osvobozenecká (Zborov, Terron) - útočná, spravedlivá, vítězství
 - boje legionářů se sovětskou mocí (Lipjagy) - útočná, nespravedlivá, vítězství
 válka o Slovensko 1919
 - do 22. 3. 1919 osvobozenecká, spravedlivá
 - od 22. 3. 1919 imperialistická, nespravedlivá (Zvolen 1919)
 II. světová válka 1939-1945 (Británie 1940, Sýrie 1941, Tobruk 1941-1942, Sokolovo 1943 Kyjev 1943, Dukla 1944, Dunkerque 1944-1945, Praha 1945) – spravedlivá, osvobozenecká, vítězná

Jindřich Fajt

Přemyslovci a přemýšliví Češi, aneb Vzestupy a pády přemýšlení

Jelikož naše polistopadová situace zcela jasně a neodvratně (jako už pokolikáté v našich dějinách) spěje k rozdělení našeho národa na dva, totiž na ty, kteří už začínají přemýšlet, a na tupohlavce, pro něž se stalo přemýšlení zbytečným přívažkem na slastné životní cestě do krematoria, dovolil bych se vnořit do pradávnej historie našeho národa, kdy to všechno vznikem tříd a státu vzniklo, a tak popřemýšlet o některých důsledcích přemýšlení našich předků.

Nejdříve bych se chtěl pozastavit nad činem čtrnácti českých knížat (představitelů českých kmenů), která se roku 845 překvapivě (čili dobrovolně) dostavila do Řezna (Washingtonu tehdejší doby), aby chvatně (a v rozporu s církevními obyčeji) přijala křest, a upevnila si tak nejen mocenské pozice doma (proti kolektivnímu kmenovému rozhodování), ale i otupila hrozbu nepřátelství tzv. vyspělejšího Západu (Říma a Francké říše). Z pravicového hlediska jistě čin geniální a hodný následování (dodnes i na věčné časy), který se ovšem po jejich návratu nesetkal s pochopením jejich četných (z důvodu tehdy nejistých výsledků plození a rozmnožování rodů) pohanských žen (jichž tedy musela být proti nim přesila), které se údajně proti nim (a tím i proti křesťanství) vzbouřily, neboť křest si žádal jediné manželky, poslušné u ohniště i při sexu. Vzniklo prý z toho pozdvižení, Kosmou popsané jako Dívčí válka a lživě na příkladu naivního Ctirada a brutální Šárky vykreslené jako lstivost k neuváženostem svedených žen. Ale nezůstalo jen při těchto potížích. Když totiž vojska všemocné Francké říše, vracející se hned z několika tažení proti nepoddajné Velkomoravské říši, značně poplenila nově pokřtěné české území, vznikla otázka: Jak to? A proč se tak stalo? Vždyť jsme se přece nechali pokřtít, co nám to ti noví křesťanští přátelé provedli? Zřejmě jsme si to zasloužili, neboť jsme si nedostatečně uvědoměle vyložili slova Božího zákona, takže budeme muset přitvrdit nejen v jeho znalosti, ale i v jeho vyžadování, a zúčtovat tak (napříč rody a rodinami) se všemi zarytými pohany. Tak tedy možná usoudili

novátoři, zatímco konzervativci nemohli nabýt jiného mínění, než že se tu děje něco velmi nekalého proti zvykovému právu a osvědčeným pravdám předků. A nebylo by možné sloučit obojí, usoudili pragmatičtí přemýšlivci... Současně se zdá, že už tehdy v právě vzniklém českém národě vznikla ona „chronická“ nedůvěra k jednostranně předkládanému výkladu křesťanské víry a způsobu jejího prosazování ze strany moci a majetku, čili ze strany „splozenců ďábla“, jak tyto šířitele Svaté stolice později trefně označili husité.

Nový řád, mimochodem technicky, mocensky i informačně vyspělejší, však mezitím vtrhl do pohanských hájů i přes hraniční záseky, čili opravdu bylo nutné se mu přizpůsobit, čili začít s ním efektivně kolaborovat, popř. stát se přímo jeho turkoidním vzorem, což se povedlo až za Karla IV. (díky tomu, že měl za kámoše papeže), jistěže tedy nejen ve prospěch nehynoucí slávy Zemí Koruny české, ale především ve prospěch přílišného zbohatnutí církve a jejího morálního zblbnutí (až na úroveň pohanského obcování s „konkubienami“) a na úkor poddaných, kteří toto vše museli zainvestovat, takže od roku 1404 byli „po zásluze“ znevolněni.

Ovšem nazpět: zapřemýšleli jste někdy, odkud Přemyslovci získali své jméno, tak jako například polští Piastovci své? No přece od přemýšlení, zatímco Piastovci od piasta, neboli od „zákonného zástupce“ pohanského knížete Polanů Popiela, který se rozhodl nakonec sloužit místo knížete sám sobě a posléze jeho rod církvi svaté, což sice Polákům příliš nepomohlo proti německým okupacím (leďa, že by si tak, jako u Grünwaldu, mysleli, že jsou ve službě římské církvi pevnější než Němci), ale zcela jistě v boji proti Tatarům (vzpomeňme na pana Wolodyowského), pravoslavným Rusům, socialistické kolektivizaci a kombajnům.

S Přemyslovci to ovšem bylo trochu jinak: zavládla-li velká nespokojenost rodových stařešinů s rušením starého zvykového práva (nahrazovaného církví znalým právem psaným a psaným ve prospěch církve a individuů), bylo nutné překonat jejich reptání nikoliv jen novou vírou, ale především přemýšlením, jak jim s pomocí kmenových shromáždění (podobnost s přímou volbou prezidenta je zřejmě čistě náhodná!) odebrat vliv, stát se panovníkem a poté i popřemýšlet, jak efektivněji (více než roztržitým ozbrojeným odporem proti Frankům a vzájemnými rodovými nesváry) zamezit každoročně hrozícím vpádům Franků do úrodné České kotliny a zároveň tedy tak zlomit odpor „zaostalých“ stařešinů (do té doby uznávaných za nejmoudřejší, neboť se soudilo, že vzhledem ke svému věku nejvíce pamatují a mohou se tedy co nejmoudřeji rozhodovat), kteří se postavili proti takovým novotám, jako např. požadavku platit chtivým a nenažraným Frankům za zachování moci pohanského boha Mírha (tedy míru) každoroční poplatek (latinsky zvaný tribut pacis) v podobě stád dobytka. A tak historický pat musel vyřešit jakýsi Přemysl, který si nemohl dovolit bezmezně v cokoli věřit než jen ve své simulované přemýšlení při pohanských obřadech, při nichž se mu jakoby vyjevila (pokynem boha Míru) nutnost konečně efektivně zorganizovat pravidelný svod dobytka (zakládající členové JZD si jistě připomenou, jak to vypadalo) do Stadic, čili místa určeného k soustředění stád před jejich exportem za hranice. Ostatně připomeňme si text poselství Čechů k Frankům z 9. století, který v originále zní „Krok' kazi (Tetha), lubo premyšl, nezamyšl m'nata voj'n u'ni zla, kr'z my s' neklan (am), gosti vit“, který byl přeložen takto: „Zastav své kroky, Tetho (čili Teutone z Teutoburského lesa, o němž tak sugestivně pěje antikomunistický zpěvák Daniel Landa na svém CD 9mm) a raději přemýšlej; nezamýšlím na tebe vojnu ani zla, kříži my se neklaníme, hosty vítáme.“ (Ostatně taktéž státotvorně se zachovali i další Přemyslovci, jen dodávky volů rozšířili a posléze nahradili hřivnami, čili pruty stříbra.)

A tak pochopme, že tato promyšlená opatření musela přivést Přemyslovce na knížecí stolec a dát jim jejich jméno, neboť tím zabezpečili zemi relativní mír, a sobě přispěli tím, že moc a majetek patřící původně bezpodílově (občinově) i podílově (na základě stařešinských pravomocí) kmenovým a rodovým kolektivům, převedli na základě nově

získaných pravomocí na sebe, aby ho pak za věrné služby udělovali už do držby individuální (nikoliv tedy ještě nezpochybnitelného soukromého vlastnictví), „pochopitelně“ lidem panovníkovi oddaným (tedy urozeným, kterým se tak podařilo se správně narodit a urodit si pro sebe), nejprve ovšem dočasně (to, kdyby tak jako Privitan, pokálený prašivým psem, panovníka zradili) a posléze dědičně, když se ukázalo, že se přece panovník, který takovýmto způsobem beznadějně přerhal rodové vztahy, když z jedněch jako „otec všech“ pod patronací Písma svatého udělal své služebníky a z druhých poddané těchto služebníků, nebude zabývat takovými prkotinami jako každoročním organizováním práce poddaných.

Historicky však přece jen přemýšliví Přemyslovci doplatili na kvalitu svého přemýšlení, a to při pomalé rychlosti společenského vývoje až po třech, čtyřech stoletích. Totiž nejde jen o to, že kvalitu přemýšlení nutno přizpůsobovat vývoji, ale že při onom státnickém přemýšlení je k tomu nutno připočítávat i budoucí následky takových rádobou moudrých rozhodnutí, tedy být nejen na úrovni doby či za ní pokulhávat, ale promyšlet mnoho kroků dopředu, předvídat, předbíhat svou dobu a být tak skutečnou avantgardou a jedinou možnou alternativou budoucnosti. Začalo to tím, že jednotliví Přemyslovci kvůli udržení a získání výše popsané osobní moci začali s vzájemným vyvražděním, doprovázeným rektálním alpinismem vůči panovníkům Svaté říše římské, porušovat pozůstatek stařešinského práva na dědičnou moc pro nejstaršího žijícího Přemyslovce, a přestože jim toto právo znovu přikázal z poměrů vyděšený Břetislav I. nově, tedy písemně, nakonec tuto povinnost odvrhli definitivně, a to novým (už opravdu ryze křesťanským) ustanovením o dědictví trůnu pro syna Přemyslovce panujícího, což se jim stalo osudným: dosud bezdětný Václav III. tak totiž mohl být jednoduše zabit najatým vrahem a Přemyslovci tak ztratili svou moc a majetek a mohli tak skončit v propadlišti dějin - jistěže ku spokojenosti sílící šlechty, které dědičné právo Přemyslovci ve snaze, aby je i nadále podporovala, museli povolit také, a ještě více církve, která jako „právníká osoba“ (oficiálně) kvůli celibátu nemohla mít syny (tedy legitimní) a mohla tak, na vzdor panovníkům a šlechtě, dál slibně hromadit majetek, který ji uvrhl za Mistra Jana Husa do morálního bahna. Že mám pravdu, občane Duko!

Přemyslovci ovšem nebyli zdaleka posledními, kteří si svým přemýšlením naběhli na pomyslné historické hrábě (i proto bychom ještě měli, stejně tak jako kdysi Oráč, vědět, jak hrábě vypadají). Tomuto pochybení se vzdor svému usilovnému „přemýšlování“ nevyhnuli ani novodobí politici, a to nejen proto, že doba hekticky zrychlila, ale především proto, že jim ústavami byly svěřeny tytéž individuální pravomoci nad životy celého národa a občanstva, které tím pádem nebyly (ku škodě národa a občanstva) přisouzeny normálně myslícím lidem práce, lépe znalým tajů pracovních, výrobních, společenských a politických vztahů; pochopitelně kromě tupohlavců a bezmozků, kteří místo toho, aby přijali svůj podíl na těchto pravomocích a odpovědnosti, by si raději zvolili nového knížete (na oko jakoby spícího a dumajícího), aby se dál mohli válet po kanapích a hospodách, freneticky ho oslavovat, popř. hlučně požadovat jeho demisi, když jim vypadne z oka, jak si na to zvykli při fotbalových zápasech Baničku s těmi ostatními hnusáky (inu, podle sebe soudím tebe).

A tak si vzpomeňme na dobrotivého Františka Josefa I., který pro urážku svého majestátu rozpoutal imperialistickou válku, stal se prvním masovým vrahem našeho národa ve 20. století a zardil tak třistaletou habsburskou monarchii, kterou mu daleko dříve začali rozkládat liberální fanatici, kteří konečně osvobodili sedláky z poddanství, aby je pak zničili dlužními úpisy takovým způsobem, že socialistická kolektivizace pro tento selský stav byla už jen ranou z milosti. Ostatně, co mu bylo platné, že ze svého milovaného noblesního Rakouska vyhnal tyto neurvalé kapitalisty i s jejich kouřícími komíny a automobily do Čech a na Moravu, když Rakousko po prohrané válce málem umrzlo bez dodávek ostravského uhlí z nově vzniklé ČSR.

Nevynechejme ale ani T. G. Masaryka, který nerespektoval ani Martinskou deklaraci, ani nedodržel Pittsburskou dohodu s americkými Slováky, neboť v oprávněné snaze

udělat ze sudetských Němců menšinu, vymyslel tzv. československý národ, za což se mu později nacisticky disciplinovaní Němci pomstili stranickým vítězstvím v celostátních volbách a ve spojení s nacionálně (a posléze fašisticky) orientovanou slovenskou maloburžoazií a katolickou církví rozbitím protilidově demokratického (tehdy i přesto prý nejpokrokovějšího) Československa.

Ony hrábě nedostatečného přemýšlení pak předejme Benešovi, který tolik věřil v kvalitu formální anglicko-francouzské buržoazní demokracie, že byl nakonec Anglií a Francií zrazen, a ač měl jakýsi plán (nezaměňovat s Fall Grünem), zbyl z toho eroplán. A přestože se pochlapil knihou Demokracie dnes a zítra, v níž předpověděl konec buržoazní demokracie a nástup demokracie lidové stejně tak jako rozvoj sovětského socialismu a jeho pád (a v témže duchu i přijetím ideje národních výborů jako „prozatímních“ územních orgánů lidové moci, stejně jako podlomením soukromého kapitalismu, kolaborujícího s fašisty, jeho znárodněním), nepomohlo mu to překročit jinak konzervativně selektivní hranici jeho vlastního buržoazního myšlení.

A což Klement Gottwald, místo toho aby pozorně přečetl Lenina a zařídil se podle něho, se nechal chvatně zvolit do buržoazní funkce prezidenta (ještě, že už tou dobou nebylo obvyklé království), aby pak nejen byl v této funkci oprávněně zesměšněn měšťáckou reakcí během IX. všesokolského sjezdu (ostatně dostatečně známe ty slušné pravicové demokraty, kteří se vždy rádi stanou ve veřejném prostoru hysterickými hulváty), ale aby v této funkci nemohl ani zabránit stalinizaci moci organizované jakoby na jeho podporu, ani se zbavit individuální odpovědnosti hlavy státu za podpisy pod politickými procesy, čímž ukončil život v nesmyslné prezidentské funkci nejen sobě, ale i jiným nemajícím jeho pravomoci, ale současně i vývojovou perspektivu socialismu (o kterou mu paradoxně tolik šlo), čímž jsme my byli zbaveni socialismu vůbec, nejen ve smyslu značné části života a práce pro něj vykonaného, ale i potřebné kvality našeho současného života. Dobře nám tak, přítakávačům roku 1948, 1968 i 1989. To je ovšem natolik vážné, že není třeba se tomu lehkovážně smát. Ale netřeba mít ani vztek (leđa tak na sebe), neboť ten spolehlivě tlumí rozum a stejně tak spolehlivě vede k novým nespravedlnostem.

Pokud se tedy chceme dobrat lepší budoucnosti našeho národa, přemýšlejme více sami o všem bez falešných politických autorit a oberme je o ty pravomoci, které v náš prospěch nezvládají a činí je tak nezaslouženými pány našich životů a současně veřejným nebezpečím. Zároveň přemýšlejme jak o dlouhodobých historických tendencích (daleko přesahujících náš život do minulosti a rýsujících náš život i do vzdálenější budoucnosti), tak i v nejrůznějších úhlech pohledu (čehož docílíme tím, že budeme nastavovat zrcadla poznání sobě i jiným), přemýšlejme tedy dialekticky jak v co nejširších souvislostech (jak nás k tomu každodenně vybízí internetová síť), tak v co nejhlubší analýze všeho, o co zavadí náš neutuchající hledačský zájem, čili marxisticky (poznáním skutečnosti, výrobních sil a výrobních vztahů), ale i leninsky (tedy s plánem konkrétních, dalekosáhlých a nadčasových změn, schopných dočasných a aktuálních korekcí bez ztráty hlavního cíle a tendencí). Čili zároveň nezapomeňme, že se nesmíme nechat oslepit leskem pokladu, který jsme včera vykopali, neboť už dnes se mění v hromadu šutru, a my jsme povinni společně a ve vzájemné komunikaci kopat a zjišťovat pravdu znovu, neboť „svět se vyvíjí a plyne“, „nelze dvakrát vstoupit do téže řeky“ a „kdo chvíli stál, už stojí opodál“ a slovy básníka „nechal jít svět kolem“. A berme mezi sebe i tupohlavce a nevylučujme je ze svého středu jako v roce 1918, 1938, 1945, 1948, 1968 a 1989, neboť jen tak je přinutíme přemýšlet a brát na sebe odpovědnost za celek, stejně tak jako sami sebe zkoumat, kde jsme udělali chybu a že nejsme tak chytří, jak jsme si ve své egoistické (čili pravicové) ješitnosti mysleli. A přiberme si ku pomoci i námi dávno zapomenuté předky, neboť i náš hrob bude méně než za 200 let zrušen, ač je třeba, abychom si ho už dnes za nemalý peníz pořídili. Neboť tento okamžik je i není věčnost, tudíž jsme jen jednou z mnoha generací, která předá štafetu dál a zanikne. Kdyby

předkové ožili, jistě by se museli podívat, jak rámcově řešíme úplně totéž co oni a stejně tak se z tohoto údělu nemůžeme vymanit, jako oni z toho svého, minulostí jim diktovaného, svěřeného či poznamenaného. (A pak že existuje svoboda. Ano, ale jen svoboda odpovědnosti za osvobození všech.) Zároveň se nekoná žádný konec civilizace, když jsme k ní ještě nedospěli: pouze se pod vlivem egoistů (i vlastního egoismu) vracíme k začátkům historie a současně znovu (sociálně orientováni) od kteréhokoliv uvažovaného začátku opakovaně vyrazíme vpřed, abychom káru pokroku dotáhli dál, než naši předchůdci.

Jindřich FAJT